

Anne Kuningas ja Minni Ojala

Florence Nightingale -mitali

Opintomatka Florence Nightingale -museoon

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja

Hoitotyö

Florence Nightingale -mitali

27.1.2015

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Anne Kuningas, Minni Ojala Florence Nightingale -mitali - Opintomatka Florence Nightingale -museoon 42 sivua + 5 liitettä 27.1.2015
Tutkinto	Sairaanhoitaja, AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyö
Suuntautumisvaihtoehto	Sairaanhoitaja
Ohjaaja(t)	Lehtori Marita Räsänen Lehtori Anna-Kaisa Pienimaa
<p>Opinnäytetyö on osana Metropolia Ammattikorkeakoulun Tukholmankadun toimipisteellä sijaitsevan Hoitotyön koulutuksen museon projektia. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä ymmärrystä Florence Nightingale -mitalista. Tarkoituksena oli lähteä opintomatkalle Florence Nightingale -museoon ja perehtyä Florence Nightingale -mitalin historiaan ja sen nykyiseen jakoprosessiin. Kävimme läpi suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat, jotta ymmärtäisimme mitä saavutuksia mitalin ansaitseminen edellyttää.</p> <p>Kävimme opintomatkalla Lontoossa keräämässä tietoa itse Florence Nightingalesta ja hänen nimeään kantavasta mitalista. Opintomatkalla saimme haastattelun Florence Nightingale -museon edustajalta. Florence Nightingale -mitalista saimme tietoa Britannian Punaisen Ristin -museosta, kansainväliseltä (ICRC) ja kansalliselta (SPR) Punaiselta Ristiltä. Tutustuimme Florence Nightingaleen elämäkertojen avulla. Perehdyimme suomalaisiin Florence Nightingale -mitalinsaajiin heitä käsittelevien artikkelien ja kirjallisuuden kautta. Kokosimme mitalinsaajia yhdistävät tekijät poimien yhtäläisyyksiä lukuprosessin aikana. Hyödynsimme tiedonhaussa Hoitotyön koulutuksen museon vapaaehtoistyöntekijöitä.</p> <p>Tämän opinnäytetyön johtopäätöksenä Florence Nightingale -mitalin tunnettavuus on laskeutunut ja siksi aihe on tärkeä nostaa uudelleen esiin. Florence Nightingalen työnjäljet näkyvät edelleen hoitotyössä ja tämän vuoksi hän on ansainnut nimeään kantavan mitalin. Suomalaiset mitalinsaajat olivat joko kehittäneet hoitotyötä kansallisella tai kansainvälisellä tasolla, tehnyt urotekoja sodassa tai tehnyt merkittävää uraa Suomen Punaiselle Ristille. Tuntemalla hoitotyön historiaa voi oppia ymmärtämään ja kunnioittamaan hoitotyötä nykypäivänä.</p> <p>Päivitetty suomalaisten mitalinsaajien kansio ja opintomatkan aikana äänitetty haastattelu ovat saatavilla Hoitotyön koulutuksen museossa. Lista suomalaisista Florence Nightingale -mitalinsaajista on luettavissa Hoitotyön koulutuksen museon internet-sivuilla.</p>	
Avainsanat	Florence Nightingale -mitali, Florence Nightingale, Florence Nightingale -museo, Hoitotyön koulutuksen museo, opintomatka, matkapäiväkirja

Authors Title	Anne Kuningas, Minni Ojala Florence Nightingale Medal - Field Trip to the Florence Nightingale Museum
Number of Pages Date	42 pages + 5 appendices 1 January 2015
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor(s)	Marita Räsänen, Lecturer Anna-Kaisa Pienimaa, Lecturer
<p>Our Bachelor's thesis was part of a larger project called the 'Hoitotyön koulutuksen museo project' (Museum of Nursing, Public Health Nursing and Midwifery Education). The thesis was made for Metropolia University of Applied Sciences in Helsinki, Finland. The objective of the thesis was to increase our understanding of the Florence Nightingale medal. Our purpose was to take a field trip to The Florence Nightingale Museum in London and familiarize ourselves with the history and the awarding process of the Florence Nightingale medal. To understand what achievements were required in order to be awarded the medal, we looked through the Finnish Florence Nightingale medalists.</p> <p>We took a field trip to London and gathered information concerning Florence Nightingale and the Florence Nightingale medal. We interviewed the Collections Assistant of the museum and read the biographies concerning Florence Nightingale. We received information about the medal from the British Red Cross Museum, the International Committee of the Red Cross and the Finnish Red Cross. We also read articles and literature to get acquainted with the Finnish Florence Nightingale medalists. While reading about the medalists, we gathered factors that connected them. We made good use of the volunteers of the Hoitotyön koulutuksen museo in information gathering.</p> <p>Results revealed that the Florence Nightingale medal is not that well known anymore. Therefore it is important to regenerate interest in this topic. The magnificent work that Florence Nightingale did still shows in modern health care. This is why she has earned this honorable medal that carries her name. The results shows that Finnish Florence Nightingale medalists have been developing health care in Finland or internationally, doing a feat of valor during war or significant work for the Finnish Red Cross. By knowing the history of health care, one can learn to understand and honor the modern health care as we know it today.</p> <p>We updated the folder of the Finnish Florence Nightingale medalists and recorded the interview with the Collector Assistant of the Florence Nightingale museum. These are available at the Hoitotyön koulutuksen museo in Helsinki, Finland. A list of the Finnish Florence Nightingale medalists is in the Hoitotyön koulutuksen museo's webpage.</p>	
Keywords	Florence Nightingale Medal, Florence Nightingale, The Florence Nightingale Museum, Hoitotyön koulutuksen museo, field trip, travel journal

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	1
3	Opinnäytetyön työtavat ja -menetelmät	2
3.1	Työ- ja aineistonkeruumenetelmät	2
3.2	Aikataulu	4
4	Opintomatka Lontooseen	5
4.1	Matkapäiväkirja	6
5	Florence Nightingale	6
5.1	Elämän ja työuran alkuvaiheet	6
5.2	Käännepöhta työuralle - Krimin sota	8
5.3	Kirjalliset tuotokset	11
5.4	Työn tulokset	14
6	Florence Nightingale -mitali	14
6.1	Valintakriteerit	16
6.2	Ulkoasu	17
6.3	Merkitys	18
7	Suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat	20
7.1	Sophie Mannerheim	20
7.2	Muut suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat	23
7.3	Suomalaisia Florence Nightingale -mitalinsaajia yhdistävät tekijät	30
8	Pöhdinta	31
8.1	Yhteenveto	31
8.2	Johtopäätökset	33
8.3	Työn julkistaminen ja tiedottaminen	34
9	Tutkimusetiikka	34
9.1	Eettisyys	34

9.2	Luotettavuus	35
10	Jatkotutkimusmahdollisuudet	37
11	Kiitokset	38
	Lähteet	39
	Liitteet	
	Liite 1. Florence Nightingale -museon edustajan haastattelu	
	Liite 2. Matkapäiväkirja	
	Liite 3. ICRC:n kirje	
	Liite 4. The Florence Nightingale Medal -artikkeli	
	Liite 5. Haastattelulupalomake	

1 Johdanto

Florence Nightingale -mitali on Punaisen Ristin kansainvälinen tunnustus rohkeudesta ja aktiivisuudesta hoitotyössä ja sen kehittämisessä. Se on suurin ansio ja kunnianosoitus, minkä sairaanhoitaja voi urallaan saavuttaa. Opinnäytetyössä perehdyttiin Florence Nightingale -mitalin historiaan ja jakoprosessiin nykypäivänä. Työssä tutustuttiin Florence Nightingaleen, jota kunnioittamaan mitali luotiin. Lisäksi opinnäytetyössä esitellään suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat ja heitä yhdistävät tekijät. Aineisto kerättiin vanhoista artikkeleista, elämäkertoista, museoista sekä Florence Nightingale -museon edustajan haastattelulla. Opinnäytetyö on osana vuoden 2012 käynnistynyttä Hoitotyön koulutuksen museon projektia. Tämä on ensimmäinen projektin sisällä oleva opinnäytetyö, joka kokoaa Florence Nightingale -mitalin historiaa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Hoitotyön koulutuksen museon projektin tavoitteena on lisätä hoitotyön koulutuksen näkyvyyttä ja tallentaa hoitotyön historian vaiheita alkuaajoista nykyisyyteen ja tulevaan. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli, että opinnäytetyön tuomaa tietoa voitaisiin käyttää osana museon kokoelmaa sekä syventää tuntemusta Florence Nightingale -mitalista ja sen historiasta.

Aiheeseen syvennyttiin lähtemällä opintomatalle Lontooseen, heinäkuussa 2014. Matkan aikana vierailtiin Florence Nightingale -museossa, St Thomasin sairaalassa sekä Krimin sodan muistomerkillä. Opintomatkan tavoitteena oli saada kansainvälinen näkökulma Florence Nightingaleen ja hänen nimeään kantavan mitalin merkitykseen. Tarkoituksena oli saada lisää aineistoa opinnäytetyötä varten keräten materiaalia matkapäiväkirjan, havainnollistavien kuvien ja haastattelun keinoin. Opintomatkan Lontoossa mahdollisti Metropolian tukisäätiön ja Metropolian kansainvälisyystoiminnan myöntämät apurahat.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyö on osana Metropolian Ammattikorkeakoulun ylläpitämän Hoitotyön koulutuksen museon projektia. Projektin tavoitteena on tuoda museolle näkyvyyttä, tallentaa

hoitotyön historian vaiheita ja dokumentoida sen koulutuksen kehittämisessä mukana olleiden vaikuttajahenkilöiden elämää ja kokemuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli syventää tietämystä Florence Nightingalesta ja hänen nimeään kantavasta mitalista niin kansainvälisellä kuin myös suomalaisella tasolla sekä vakuuttaa lukija tutkimuksen merkittävyydestä. Tavoitteena on, että opinnäytetyön tuomaa tietoa voitaisiin käyttää osana museon kokoelmaa.

Opinnäytetyössä perehdyttiin Florence Nightingale -mitalin alkuperään ja sen jakoprosessiin nykypäivänä. Opinnäytetyössä koottiin aiempien mitalia käsittelevien aineistojen tiedot yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tarkoituksena oli tallentaa Florence Nightingalen työn vaiheita ja selvittää, mitä merkittävää hän urallaan teki saavuttaakseen omaa nimeään kantavan mitalin. Opinnäytetyön tulosten perusteella pohdittiin Florence Nightingalen työn vaikutusta ja Florence Nightingale -mitalin merkitystä tänä päivänä. Osana tiedonhakuja oli tarkoitus lähteä opintomatalle Lontooseen ja tuottaa kerätyistä havainnoista matkapäiväkirja. Lisäksi työssä oli tarkoitus käsitellä suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat ja pohdittiin, mitkä tekijät yhdistävät heitä. Suomalaisten Florence Nightingale -mitalinsaajien kansio on esillä Hoitotyön koulutuksen museossa Tyne Luoman huoneessa. Tarkoituksena oli täydentää kansiosta puuttuvat osuudet.

3 Opinnäytetyön työtavat ja -menetelmät

3.1 Työ- ja aineistonkeruumenetelmät

Opinnäytetyössä sovellettiin historiallis-kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Oleelliseksi osaksi tätä työmenetelmää kuuluu lähteiden kriittinen arviointi eli lähdekritiikki. Historiantutkimuksia kirjoitetaan kaunokirjallisuuden tavoin kerronnallisesti, mutta tulokset täytyy perustella. Pelkät asianmukaiset lähteet eivät riitä, vaan ne tulee arvioida kriittisesti. Historiallis-kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä soveltuu hyvin historiantutkimuksiin, joiden lähteissä on kirjallisten materiaalien lisäksi haastattelut ja konkreettiset esineistöt. (Kalela 2000: 163.)

Tiedonhaussa käytettiin Medic-, Cinahl- ja Theseus-tietokantoja. Medicistä ja Cinahlista etsittiin aiheita käsitteleviä artikkeleita ja Theseuksesta mahdollisia aiempia tutkimuksia Florence Nightingale -mitalista. Hakusanoina käytettiin ”Florence Nightingale”, ”Florence

Nightingale -mitali”, ”mitali” ja ”Sophie Mannerheim”. Theseuksesta ei löytynyt Florence Nightingale -mitalia eikä Florence Nightingalea käsitteleviä opinnäytetöitä. Itse Florence Nightingalesta historiantutkimuksia ja elämäkerrallisia teoksia löytyi runsaasti.

Florence Nightingale -mitalia käsitteleviin kappaleisiin saatiin materiaalia artikkelien, nettilähteiden ja organisaatioiden yhteyshenkilöiden kautta. Elämäkertojen (Tuulio 1938; Cook 1913) sekä Florence Nightingale -museon tarjonnan avulla perehdyttiin Florence Nightingalen elämään ja työhön. Suomalaisten Florence Nightingale -mitalistien tunnustuksen myöntämiseen johtaneet taustatekijät ja ansiot käytiin läpi lukuprosessin yhteydessä ja ne koottiin yhteen. Florence Nightingalea ja Florence Nightingale -mitalia käsitteleviä lukuja varten kuvattiin museoesineistöä.

Osa lähdemateriaaleista oli vieraskielisiä, mistä johtuen työprosessiin kuului myös käännöstöitä. Vieraskielisistä materiaaleista yksi oli ruotsinkielinen ja loput englanninkielisiä. Opinnäytetyötä varten suomennettiin esimerkiksi englanninkieliset *The life of Florence Nightingale* (Cook 1913) elämäkerta, Florence Nightingale -museon materiaalit sekä museon edustajan haastattelu (ks. liite 1). Alkuperäinen vieraskielinen teksti suomennettiin mahdollisimman oikeaoppiseen ja muuttumattomaan muotoon hyödyntäen MOT-sanakirjaa.

Heinäkuussa 2014 toteutui opintomatka Lontooseen, jossa kerättiin lähteitä opinnäytetyöhön. Matkalla vierailtiin Florence Nightingale -museossa, St Thomasin sairaalassa ja Krimin sodan muistomerkillä. St Thomasin sairaalassa vierailu koettiin oleelliseksi osaksi matkaa, sillä Florence Nightingale on ollut mukana sairaalan perustamisessa. Krimin sodan muistomerkillä sijaitsee Nightingalen patsas, jota käytiin kuvaamassa ja havainnoimassa. Museon edustajalta saatiin haastattelu koskien Florence Nightingalea. Haastattelu tehtiin englanniksi ja se nauhoitettiin. Matkan ensisijaisia lähteitä olivat Florence Nightingale -museon kokoelmat sekä omat kokemusperäiset havainnot. Tietoa kerättiin kuvien, havaintojen, haastattelun ja museossa olleiden äänitteiden avulla. Kerätty tieto käsiteltiin opintomatkan jälkeen. Opintomatkasta pidettiin matkapäiväkirjaa (ks. liite 2), jossa käsitellään omia havaintoja ja pohditaan kerätyn materiaalin sisältöä.

Laadullisen tutkimusaineiston analyysiä ohjasivat opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitukset. Aineiston käsittelyn päämääränä oli ymmärtää syvällisemmin tutkittavan aineiston merkitys ja poimia sen pääkohdat. Aineistossa tarkasteltiin lähteiden tuomien tietojen lisäksi omia kokemuksia ja ymmärrysprosesseja. Aineistoa lähestyttiin ilman ennako-

oletuksia ja sen tulkinnalla saatiin laajempaa ymmärrystä tutkittavasta kohteesta. Aineiston analyysillä kiteytettiin haastattelun, elämäkertojen ja artikkelien sisältö sekä tarkasteltiin tutkimuskysymysten kannalta keskeisiä asioita. (Koppa 2014.) Historiantutkimukseen kuuluu myös esineistön analysointi. (Kalela 2000: 163).

Florence Nightingale -museon edustajan haastattelu analysoitiin sisällön analyysillä. Sisällönanalyysillä luodaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, jonka tulokset liitetään opinnäytetyön tuotoksiin. (Tuomi - Sarajärvi 2002: 105, viitattu lähteessä Saaranen-Kauppinen - Puusniikka 2006b.) Tehtävänä oli pohtia, mitkä haastateltavan kertomat asiat olivat luotettavia ja faktatietoon perustuvia. Haastattelu referoitiin suomeksi (ks. liite 1).

3.2 Aikataulu

Opinnäytetyön tiedonhaku aloitettiin Hoitotyön koulutuksen museosta, josta kerättiin pohjatietoa työlle. Tämä selvensi mitä tietoa täytyy hakea muualta. Apurahahakemukset opintomatkaa varten lähetettiin tammikuussa 2014. Helsingin Ritarihuoneella järjestettiin näyttely *Keitä He Olivat? Aateli yhteiskunnan rakentajana* 31.1.–16.2.2014. Näyttelyssä vierailtiin helmikuussa 2014.

Ennen opintomatkaa tehtiin matkasuunnitelma ja perehdyttiin aiheeseen lukemalla elämäkerrat *Vapaaherratar Sophie Mannerheim: ihminen ja elämäntyö* (Tuulio 1948), *Florence Nightingale, Nykyaikaisen sairaanhoidon luoja* (Tuulio 1937) ja *The Life of Florence Nightingale* (Cook 1913). Opintomatka ajoittui 2.–6.7.2014. Elokuussa 2014 matkan tuotokset käsiteltiin ja aloitettiin kokoava kirjoitusprosessi edeten Florence Nightingalesta, Florence Nightingale -mitaliin ja siitä edelleen suomalaisiin mitalinsaajiin.

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC), Suomen Punaisen Ristin (SPR) sekä Iso-Britannian Punaisen Ristin museon edustajiin otettiin yhteyttä kirjoitusprosessin aikana. Opinnäytetyön viimeistely ja aineiston analysointi tehtiin marraskuun 2014 aikana. Joulukuussa otettiin yhteyttä Sairaanhoidajaliiton lehden päätoimittajaan ja kysyttiin mahdollisuutta julkaista keväällä 2015 artikkeli matkapäiväkirjasta.

4 Opintomatka Lontooseen

Opintomatkan tavoitteena oli selvittää mikä merkitys Florence Nightingalella ja hänen mukaansa nimetyllä mitalilla on Iso-Britanniassa, ja miten se näkyy tänä päivänä Lontoossa. Tavoitteena oli, että matkalta kerättyä kansainvälistä tietoa voitaisiin käyttää osana opinnäytetyön lähdemateriaalia ja Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmia. Opintomatkalta kerätty tieto dokumentoitiin sekä omista havainnoista ja pohdinnoista tuotettiin matkapäiväkirja (ks. liite 2). Matkan tarkoituksena oli saada haastattelu Florence Nightingale -museon edustajalta sekä esittelykiertä St Thomasin sairaalassa. Museon ja sairaalan lisäksi tarkoituksena oli käydä Krimin Sodan muistomerkillä, johon on pystytetty patsas Florence Nightingalen kunniaksi.

Opintomatka toteutui 2.–6.7.2014 ja sitä ennen laadittiin matkasuunnitelma. Matkaa varten haettiin apurahaa Metropolian tukisäätiöltä ja Metropolian Ammattikorkeakoulun kansainvälisyystoiminnalta. Florence Nightingale -museoon ja St Thomasin sairaalan henkilökuntaan otettiin yhteyttä ja selvitettiin museon ja sairaalan haastattelu- ja dokumentointimahdollisuudet. Kun haastattelu varmistui, suunniteltiin haastattelukysymykset Florence Nightingale -museon edustajalle Holly Carter-Chappellille. Haastattelukysymykset olivat:

- 1) Mikä on mielestäsi Florence Nightingalen tärkein saavutus ja miksi?
- 2) Mikä on Florence Nightingale -mitalin ja Florence Nightingalen merkitys brittiläisille nykypäivänä?
- 3) Mistä olette keränneet tiedot museoon?
- 4) Onko kokoelma valmis vai puuttuuko siitä jotain?
- 5) Onko Florence Nightingale -mitalin sijaan jotain toista mitalia, joka on merkityksellisempi Iso-Britannian sairaanhoitajien keskuudessa?

Matkaan valmistauduttiin tutustumalla Florence Nightingale -museon internet-sivuihin ja selvittämällä kesän aukioloajat. Ennen matkaa selvitettiin myös mahdollisuudet dokumentoida tietoa museossa ja St Thomasin sairaalassa. Matkasuunnitelman ensimmäisenä päivänä 2.7. oli tutustumiskäynti museossa. Toiselle päivälle 3.7. saatiin sovittua haastattelu Holly Carter-Chappellin kanssa ja 4.7. oli vuorossa vierailu St Thomasin sairaalassa. 5.7. oli tarkoituksena suunnata Krimin sodan muistomerkille.

4.1 Matkapäiväkirja

Matkapäiväkirjan avulla lukija pääsee tutustumaan opintomatkan kohteisiin sairaanhoitajaopiskelijoiden näkökulmasta. Se kertoo mitä kysymyksiä ja havaintoja matkan aikana heräsi ja miten matka syvensi opinnäytetyön aihetta. Matkapäiväkirjan avulla pystyttiin välittämään paremmin se tunne ja kuva miljööstä, jonka matka avasi. Matkapäiväkirjan tavoitteena on herättää ajatuksia ja kysymyksiä hoitotyön historiasta ja alan kehityksestä matkapäiväkirjan kautta.

Matkapäiväkirja tehtiin subjektiivisesta näkökulmasta. Päiväkirjassa kuvaillaan matkakohteita kuvien ja kerronnan keinoin. Pohja matkapäiväkirjalle laadittiin itse. Tavoitteena on julkaista Sairaanhoidaja-lehdessä artikkeli, jossa on otteita matkapäiväkirjasta. Julkaisu tuo näkyvyyttä Hoitotyön koulutuksen museolla ja kansainvälistä tietoa Florence Nightingale -mitalista hoitotyön koulutuksen opiskelijoille ja ammattilaisille.

5 Florence Nightingale

5.1 Elämän ja työuran alkuvaiheet

Florence Nightingale syntyi toukokuussa vuonna 1820 keskivertoa varakkaampaan englantilaisperheeseen. Perheeseen kuului äiti Frances Smith, isä William Edward Nightingale sekä vanhempi sisar Parthenope. (Florence Nightingale -museo 2014.) Molemmat lapsista saivat nimensä synnyinpaikkansa mukaan. Tyttäret saivat hyvät lähtökohdat kouluttaa itsensä ja menestyä elämässään. Nightingalen isä puolsi naisten kouluttamista. Tämä oli hyvin poikkeuksellista, sillä tuohon aikaan naisten koulutusta ei pidetty lainkaan merkittävänä. Isä valvoi tytärten koulutusta ja suunnitteli heidän opetussuunnitelman lisäten siihen myös aineita nuorten naisten opetussuunnitelman ulkopuolelta, esimerkiksi latinan ja matematiikan. Kun Florence Nightingale oli 12-vuotias, heidän kotiopettajatar kuoli. Tämän jälkeen isä ryhtyi itse kouluttamaan tyttäriään. (Cook 1913: 12.) Florence Nightingale oli innokas oppilas. Hän ei voinut sietää sanoja ”en tiedä”. Hän halusi ymmärtää ja tietää tarkalleen, mihin henkilö, kirja tai instituutio pyrki. Nightingalen mielestä kirja olisi pitänyt jättää kirjoittamatta, jos sillä ei ollut mitään painoarvoa. ”Unless a book had something of definite importance to say, it had better, she thought, not be

written - - Of all human sounds - - I think the words *I don't know* are the saddest.” (Cook 1913: XXIII.)

Koko Nightingalen perhe oli ahkerasti mukana hyväntekeväisyystyössä. Florence Nightingale kuitenkin osoitti eniten kiinnostusta auttamaan vähäosaisempia. (Tuulio 1938: 25–26.) Nightingale pohti voiko se, että elämme ylellistä elämää olla Jumalan kunnia, kun maailmassa on niin paljon kurjuutta köyhien keskellä. “Can it be to the glory of God,” she asked, “when there is so much misery among the poor, which we might be curing instead if living in luxury?” (Cook 1913: 81.) Helmikuun seitsemäntenä päivänä vuonna 1837 Nightingale totesi elämäkerrallisessa muistiinpanossa, että Jumala puhui hänelle ja kutsui hänet palvelukseensa (Cook 1913:15, Florence Nightingale -museo 2014). “God spoke to me and called me to His Service.” (Cook 1913: 15.) Jo kuusivuotiaana Nightingale sanoo ensi kertaa aavistaneensa kutsumuksen (Tuulio 1938: 31).

Ensimmäisen kerran Nightingale uskalsi mainita sairaanhoitajan urasuunnitelmista äidilleen vuonna 1844. Hän pyysi lupaa päästä Salisburyn sairaalaan muutamaksi kuukaudeksi kokeilemaan sairaanhoitajan työtä käytännössä. Äidin vastaus oli kielteinen, joka luultavasti johtuu siitä, että sairaanhoitajan ammatilla oli tuohon aikaan huono maine. Tyyni Tuulio toteaa kirjassaan, että 1800-luvun sairaanhoitajattareksi ryhtyi nainen, jolla ei ollut mahdollisuutta kouluttautua tai ei pystynyt mihinkään muuhun. Äiti tuns vain sairaanhoitajia, jotka juopottelivat ja käyttäytyivät siveettömästi. Hän ei missään nimessä halunnut tyttärtään tähän häpeälliseen ammattiin ja isä oli samaa mieltä. Nightingale taipui vanhempiensa tahtoon ja vajosi masennuskierteeseen, josta ei ollut nousua ennen kuin hän pääsi toteuttamaan unelmiaan. (Tuulio 1938: 47.) Florence Nightingale kirjoitti serkulleen Hilary Bonham Carterille vuonna 1845 haaveilleensa salaa sairaanhoitajan työstä Salisburyn sairaalassa, ja päätti lähteä tavoittelemaan suunnitelmansa hiljaisuudessa kaikilta. “I have always found that there was so much truth in the suggestion that you must dig for hidden treasures in silence or you will not find it; and so I dug after my poor little plan in silence, even from you. It was to go to be a nurse at Salisbury Hospital - -.” (Cook 1913: 44.) Henkisesti vaikeista ajoista huolimatta itsepintainen Nightingale kuitenkin opiskeli salaa sairaanhoitoa (Florence Nightingale -museo 2014).

Varakkaan perheensä kanssa Florence Nightingale oli jo pienestä pitäen tottunut matkustamaan. Matkat saivat nuoren Nightingalen kiinnostumaan sairaanhoidosta ja jo tuolloin hän osoitti innostusta statistikon uralle. Vanhemmat eivät olleet tästä mielissään ja lähettivät hänet syksyllä 1847 matkalle tuttavaperheen, herra ja rouva Bracebridgen,

kanssa Roomaan. Vanhemmat toivoivat, että matkalla Nightingale pääsisi paikallisiin seurapiireihin ja kiinnostuisi jostain hänen asemalleen sopivammasta työstä. (Tuulio 1938: 57–58.) Roomassa politiikan ja monumenttien sijaan häntä kiinnosti enemmän Rooman metodiset opit, rituaalit ja sääntöjen motiivit (Cook 1913: 77–78).

Päästyään Kaiserwerthiin diakonissalaitokselle töihin vuonna 1849 Florence Nightingale kertoi kirjeessään äidilleen, että hän koki voivansa hyvin sekä ruumiillisesti että henkisesti. Työ toi hänelle suurta elämäniloa, eikä hän toivonut mitään muuta maailmaa. ”Tämä on elämää. Nyt tiedän mitä on elää ja rakastaa elämää. Nyt olisi sääli jättää tämä elämä.” Nightingale iloitsee äidilleen. Tämä oli hänen ensimmäinen kosketus todelliseen sairaanhoitoon ja oli hänelle kuin uskonvahvistus. Hän sai tästä uutta virtaa unelmiensa saavuttamiseksi ja tajusi tämän olevan sitä, mitä hän todella haluaa. (Cook 1913: 112.)

“I find the deepest interest in everything here, and am so well in body and mind. This is Life. Now I know what it is to live and to love life, and really I should be sorry now to leave life. I know you will be glad to hear this dearest Mum. God has indeed made life rich in interests and blessings, and I wish for no other earth, no other world but this.” (Cook 1913: 112.)

Työskenneltään Kaiserwerthissa Florence Nightingalen varmuus ja usko omiin kykyihin kasvoivat. Hän vaati päästä takaisin töihin Kaiserwerthiin pidemmäksi aikaa. Tämä toive toteutui heinäkuussa vuonna 1851. Sairaanhoitajan uran alussa Nightingale kokeili erinäisiä tehtäviä. Helmikuussa vuonna 1853 hän pääsi virallisen luvan saattelemana tutkimaan Pariisin sairaaloita ja armeliaisuuslaitoksia. Myöhemmin samana vuonna Nightingale sai viran Lontoon säätyläisnaisten sairaalan johtajattarena. Kuitenkin ehtoina oli, että hän saisi suorittaa opintonsa loppuun ja asua sairaalassa. (Tuulio 1938: 72–74.)

5.2 Käännekohta työuralle - Krimin sota

Sota Venäjän ja Turkin välillä puhkesi syksyllä vuonna 1853 ja se julistettiin virallisesti maaliskuussa vuonna 1854. Tämä sota kulkee nimellä Krimin sota. Englannin ja Ranskan laivastot lähtivät apuun rintamalle tammikuussa vuonna 1854 (Tuulio 1938: 79.) Tiltanne rintamalla oli toivoton. 12. lokakuuta vuonna 1854 Times-lehti kirjoitti Iso-Britannian epäonnistuneesta haavoittuneiden hoidosta. (Cook 1913: 145–147; Florence Nightingale -museo 2014.) Sotilaita kuoli enemmän sairauksiin ja kylmyyteen kuin vastapuolen hyökkäyksiin (Florence Nightingale -museo). Haavoittuneiden sotilaiden sairaanhoi-

toon ei ollut osattu varautua näin suurella mittakaavalla ja lisää apuvoimia tarvittiin. Florence Nightingalen ystävä ja sotaministeriön leivissä toiminut virkailija Sidney Herbert sai ajatuksen koota ryhmän sairaanhoitajia avuksi rintamalle. Tämä ryhmä olisi täysin virallinen ja sotaministeriön alainen. Heitä johtamaan Herbert kaavaili Nightingalea, jolla oli motivaatiota ja kykyä tehtävän suorittamiseen. Nightingale myöntyi tähän empimättä. Sairaanhoitajien ryhmä valittiin Sidney Herbertin ja Florence Nightingalen yhteistyössä. He pyrkivät valitsemaan tasapuolisesti eri uskontokuntien edustajia. (Tuulio 1938: 85–90.) Mukaan lähti kymmenen roomalaiskatollista sisarta, kahdeksan anglikaania sisarta, kuusi hoitajaa John's Housesta sekä 14 hoitajaa sairaaloista eri puolilta Englantia. Seurue lähti Lontoosta 21.10.1854. (Tuulio 1938: 85–90; Cook 1913: 159.)

Vastaanotto Istanbulin lähiössä Skutarissa ei ollut lämmin (ICRC 2010). Moni ei uskonut, että nainen selviytyisi sotilassairaalan koettelemuksista. Vaikka aluksi lääkärit ja upseerit eivät olleet huomaavinaanakaan Florence Nightingalen ja Sidney Herbertin kokoamaa sairaanhoitajaryhmää, oli naisjoukosta suuri hyöty sotasairaalaissa. Nightingalen työtehtäviin kuului perushoidon lisäksi hankkia tarvikkeita ja organisoida sotasairaalan toimintaa. Parissa kuukaudessa Nightingalen ansiosta sairaalaan kunnostettiin lisäosa, rakennettiin varastosuojia ja potilaille hankittiin peitteitä ja vaatteita. (Tuulio 1938: 108.) Hän piti myös huolta siitä, että potilaille tarjottiin muitakin virikkeitä kuin juopottelu. Tammi-kuussa vuonna 1856 Skutarissa avattiin luku- ja koulusali, jotka mahdollistivat lukemisen ja opiskelun sodan aikana. (Tuulio 1938: 119.)

Aiemmin yöhoitajista luotettiin vain miehiin. Yleensä hoitajat nukkuivat yövuoronsa aikana, mutta Florence Nightingalella oli tapana kiertää öisin koko sairaala. Hän varmisti, että kaikki on kunnossa ja viipyi joskus yönkin toipilaiden vierellä. Sotilaille tämä oli tervetullutta. Nightingale siirsi rauhallisuutensa sotilaisiin ja toimi ikään kuin heidän omaisinaan, jotka olivat niin kovin kaukana. Nightingalen empaattisuudesta kertoo se, että hän kirjoitti kuolleiden sotilaiden omaisille. Hän ymmärsi, että tieto lohduttaa huolen ja surun keskellä. Kirjeisiin Nightingale liitti kuvauksen potilaan viimeisistä hetkistä, sanoista ja toiveista. Vaikka omaisten tiedottaminen on hoitajille nykyään itsestäänselvyys, oli se tuohon aikaan ennenkuulumatonta huomaavaisuutta. Nämä lämpimät eleet tekivät sotilaisiin ja heidän omaisiin pysyvän vaikutuksen. Näin huhut tästä työlleen omistautuneesta naisesta alkoivat levitä ja vuonna 1855 London News julkaisi kuvan, jossa Nightingale seisoo sotilaiden keskellä öljylamppu kädessään. (Tuulio 1938: 105–106.) Kuva antoi nostetta legendalle ”Lampun Leidi”, sotajoukkojen suojelusenkeli (Florence Nightingale -museo 2014).

Kuvio 1. Tämä turkkilainen lamppu oli käytössä Skutarissa Krimin sodan aikana. Sen on arveltu olleen Florence Nightingalen käytössä hänen yökierroksillaan osastolla. Taiteilijat usein virheellisesti kuvaavat hänet pitämässä kreikkalaista lamppua tai öljylamppua. Lamppu on esillä Florence Nightingale -museossa. (Kuningas ja Ojala 2014.)

Krimin sota päättyi ja Pariisin rauhansopimus allekirjoitettiin maaliskuussa vuonna 1856. Florence Nightingale ei kuitenkaan suostunut lähtemään Skutarista ennen kuin kaikki potilaat oli saatu parannettua. (Tuulio 1938: 118.) 38 hoitajasta 11 kuoli sairauksiin (Florence Nightingale -museo 2014). Edes Nightingale ei välttynyt sodan aikana levinneiltä taudeilta, vaan käydessään rintamalla sairastui niin sanottuun Krimin kuumeeseen (Tuulio 1938:117). Sodan jälkeen Nightingalesta tuli sotainvalidi ja hän vietti käytännössä koko loppuelämänsä vuodepotilaana. Syytä invalidisoitumiseen ei tiedetä, mutta spekulatioita on paljon. (Florence Nightingale -museo 2014.) Hän oli kuitenkin aktiivinen keskittyen työtehtävissä suunnitteluun, johtamiseen ja asioiden organisoimiseen (Tuulio 1938: 135–136). Hän harjoitti myös kansainvälistä kirjeenvaihtoa ja kirjoitti useita teoksia (Florence Nightingale -museo 2014).

Heinäkuun lopussa vuonna 1856 Florence Nightingale lähti kotimatalle. Krimiltä palatua hänellä oli kaikki kortit käsissään: Sidney Herbertin ystävyys, sanomalehtien kannatus, suuren yleisön ihailu, hallituksen kiitollisuus ja kuningatar Viktorian suosio. (Tuulio 1938: 134.) Lehdistö kirjoitti Nightingalesta paljon jo sodan aikana. Ihmiset halusivat kuulla, mitä juuri hänellä on sanottavana. Vaikka Nightingale koki julkisuuden turhana ja häiritsevänä, oli siitä paljon hyötyä hänen urallaan. Julkisuuden avulla hän sai äänensä kuuluviin ja pääsi vaikuttamaan tärkeiksi kokemiinsa epäkohtiin. (Tuulio 1938: 130.) Muutamassa viikossa kotiintulon jälkeen kuningattaren henkilöäkäri James Clark kutsui Nightingalen vieraakseen Skotlantiin. Nightingale pääsi tällöin tapaamaan kuninkaalliset kasvokkain. Tapaamisesta on Prinssi Albertin päiväkirjassa kirjoitus. Kirjoituksessa puhutaan Nightingalesta kunnioittavaan sävyyn ja sanotaan hänen osoittaneen nykyisen sotilassairaalarjestelmän viat ja tarvittavat uudistukset. (Tuulio 1938: 139–140.)

Sodan aikana perustettiin Nightingale-rahasto Florence Nightingalen kunniaksi. Rahaa kerättiin lahjoituksin ja ne käytettiin sairaanhoitajien koulutuksen edistämiseen. Lahjoituksia kertyi yli 44,000 Englannin puntaa, joka vastaa nykypäivänä kahta miljoonaa puntaa. Rahaston avulla perustettiin Kätilökoulu King's Collegen sairaalaan ja Nightingale koulu St Thomasin sairaalan yhteyteen. Florence Nightingale oli itse aktiivisesti mukana vuonna 1860 avatun Nightingale koulun toiminnassa ja tutustui henkilökohtaisesti oppilaiden ja henkilökunnan uran etenemiseen. Vuonna 1996 Nightingale koulusta valmistui viimeiset oppilaat ja sairaanhoitajakoulutus siirtyi yliopistolle. (Florence Nightingale -museo 2014.)

Florence Nightingalen työtä kunnioittamaan luotiin Florence Nightingale -mitali. Mitali jaetaan joka toinen vuosi Nightingalen syntymäpäivänä. Se on kansainvälinen mitali, joka myönnetään Kansalliselle Punaiselle ristille tai Punaiselle puolikuulle merkittävää hoitotyötä tehneelle henkilölle. Florence Nightingale -mitalista kerrotaan tarkemmin luvussa kuusi.

5.3 Kirjalliset tuotokset

Florence Nightingale luki ja opiskeli jatkuvasti. Hän omasi kirjallisen ilmaisun lahjan ja tuottikin elämänsä aikana liki 200 kirjaa, artikkelia ja esitettä. Hän kirjoitti sairaanhoidon lisäksi uskonnosta ja teki tilastollisia tutkimuksia. (Cook 1913: 93; Florence Nightingale -museo 2014.)

Masennusvuosien seurauksena Florence Nightingale kirjoitti manifestityylisen kirjan nimeltä *Cassandra*. Kirja kertoi yläluokan naisten ahdingosta ja kyvyttömyydestä ilmaista itseään älyllisesti. Kirjaa painettiin yksityisesti, ja vuonna 1860 se oli osana Nightingalen toista kirjaa *Suggestions for Thought*. Vasta vuonna 1928 kirja pääsi kokonaisuudessaan julkisuuteen. Nightingalen kirjassa *Cassandra* hämmästelee naisten asemaa ja tämän aseman hyväksymistä otteissa: ”Miksi naisilla on intohimoa, älyä, kykyä henkiseen aktiivisuuteen - - ja yhteiskunnassa paikka, missä mitään näistä kolmesta ei voida käyttää? - - Heillä ei koskaan katsota olevan niin tärkeitä työtä, ettei sitä voisi keskeyttää minä hetkenä tahansa, ja naiset itse ovat suostuneet tähän.” (Tuulio, Tyyni 1938: 50–51.)

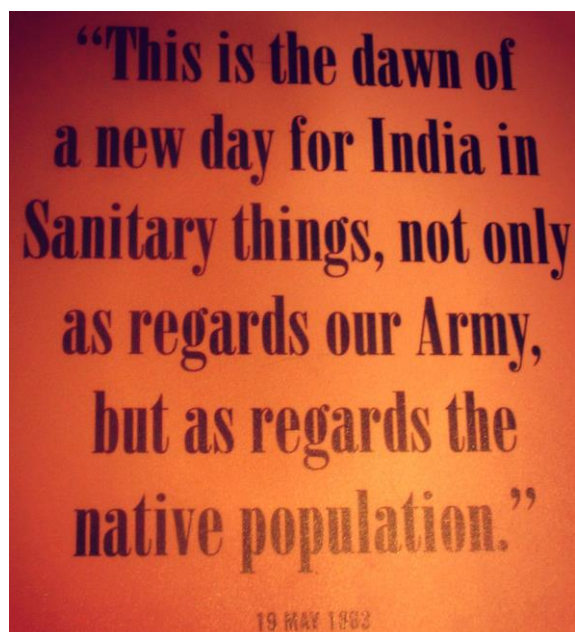
Florence Nightingale pääsi tutustumaan tilastotieteisiin jo nuorena. Palattuaan kotiin Krimin sodasta hän pääsi hyödyntämään näitä taitoja. Nightingale tutustui Lontoon sairaaloista tehtyihin tilastoihin ja huomasi, että niistä puuttui täysin tieteelliset todisteet. Nightingale loi lomakkeen ja taivutteli osan Lontoon sairaaloista ottamaan sen kokeelliseen käyttöön. Lomakkeella Nightingale keräsi tietoa eri hoitojen ja toimenpiteiden merkityksestä potilaan hoidossa. Tilastoilla hän pyrki tieteellisesti todistamaan niiden tärkeyden. (Cook 1913: 430–431.)

Vuonna 1856 Florence Nightingale aloitti ensimmäisen kirjallisen suurtyönsä. Nightingale painatti omakustanteisesti 500 kappaletta tästä yli 800 sivuisesta *Notes on Matters affecting the health, efficiency and hospital administration of the British Army* -kirjasta. Kirja käsitteli Iso-Britannian armeijan terveysoloja sekä mieshoitajien ja lääkintäupseerien koulutusta. Kirja pohjautuu tutkimuksiin, tilastoihin ja muihin yksityiskohtaisiin ensikäden tietoihin, joita Nightingale oli hankkinut kirjein eri henkilöiltä. Nightingale hyödynsi myös omakohtaisia kokemuksia Krimin sodasta. Teosta jaettiin vain tärkeille henkilöille, eikä suuri yleisö koskaan päässyt tutustumaan siihen. Kirjan jatko-osana Nightingale painatti 184 sivuisen *Subsidiary Notes as to the Introduction of Female Nursing into Military Hospitals in Peace and in War*. Kirjassa on täydentäviä huomautuksia naishoitajien käytöstä sotilassairaaloissa sodan ja rauhan aikana. Kuninkaallisen komitean antaman raportin pohjalta Nightingalen uudistukset saatiin pääosin toteutettua. (Tuulio 1938: 144–146.)

Florence Nightingalen ensimmäinen yleisölle merkittävä teos oli *Huomioita sairaaloista*, joka julkaistiin alkuvuodesta 1859. Sen seurauksena saatiin aikaan parannuksia sairaaloiden rakenteisiin, olosuhteisiin ja toimintaan. (Forsius 1995.) Myöhemmin samana

vuonna ilmestyi ensimmäinen sairaanhoidon käsikirja Sairaanhoidosta (Florence Nightingale -museo 2014). Kirja oli suunnattu perheen äideille ja siinä painotettiin elinolosuhteiden puhtautta, lämpöä, raitista ilmaa sekä ihmisen hyvää ravitsemusta. Nightingale sanoo kirjassaan, että ”Jokainen nainen tai ainakin miltei jokainen on joskus elämässään vastuussa toisen, joko lapsen tai sairaan henkilökohtaisesta terveydestä – toisin sanoen, kaikki naiset ovat sairaanhoitajia.” (Nightingale 1964: 9.) Käsikirja antoi ohjeita työpajoja, kouluja ja koteja varten ja toimi myös yleisen sairaanhoidon oppikirjana (Forsius 1995). Suurin osa Nightingalen huomioimista periaatteista hoitotyössä pitää vielä nykypäivänäkkin paikkaansa.

Intiassa alkoi sepoy -kapina vuonna 1857. Sotilaita ja väestöä kuoli puhtaan veden puutteeseen ja huonoon hygieniaan. Florence Nightingale keräsi tietoa kyselylomakkeiden avulla ja analysoi ne. Näiden pohjalta hän loi omakustanteisesti kirjan nimeltä *Observations by Miss Nightingale*. Kirja käsitteli Intian sen aikaista tilaa ja miten olosuhteita voitaisiin parantaa. Intian komitealta ilmestyi yli 2000 sivuinen raportti vuonna 1863, mikä oli käytännössä Nightingalen käsialaa. Florence Nightingalen työn seurauksena kuolleisuusprosentti laski merkittävästi. Vaikka hän ei koskaan itse käynyt Intiassa, jatkui työ Intian hyvinvoinnin parantamiseksi niin kauan kuin hän kykeni terveydeltään töitä tekemään. (Florence Nightingale -museo 2014; Tuulio 1938: 152–153.)

Kuvio 2. Ote Florence Nightingalen kirjoittamasta raportista vuodelta 1863. Kuva on otettu Florence Nightingale -museon kokoelmista. (Kuningas ja Ojala 2014.)

5.4 Työn tulokset

Seurapiireistä ja naiseudesta johtuen Florence Nightingalen koko nuoruus oli kamppailua olosuhteista vapautumisesta. Nightingale voitti taistelun nostoen hoitotyön arvostuksen korkeuksiin ja saavutti aseman yhtenä suurimmista naisvaikuttajista kautta aikojen. Tärkeimpiä Nightingalen ajamia asioita olivat hygienia, aseptiikka, näyttöön perustuva hoitotyö ja oman työn arvostaminen. Hän painotti näitä asioita työssään ja julkaisuissaan. Nightingale halusi näiden teemojen näkyvän sairaanhoitajien työssä ja työolosuhteissa. (Florence Nightingale -museo 2014.)

Florence Nightingale painotti hoitajien ammattimaista käytöstä. Hän halusi, että sotilaat ja lääkärit kohtelisivat hoitajia kunnioittaen. Nightingale tahtoi, että mielikuva sairaanhoitajan ammatin kuvasta muuttuisi arvokkaammaksi. Hän määräsi, että hoitajat pukeutuisivat rumiin mitäänsanomattomiin vaatteisiin, jotka eivät herättäisi miehille epäpyhiä ajatuksia. Hän vaati hoitajien työskentelevän arvokkaasti, eikä suvainnut hoitajien juopottelua, flirttailua tai siveetöntä käytöstä. Tämä oli alkusysäys hoitajien maineen muutokselle. (Florence Nightingale -museo 2014.)

Florence Nightingalea pidetään naissairaanhoidon perustajana sodassa ja modernin sairaanhoidon luoja. Krimin sodassa saatu julkisuus antoi Nightingalelle mahdollisuuden tehdä pysyviä palveluksia Iso-Britannian hallitukselle ja maailmalle. Hän uudisti Britannian armeijan terveyshallintoa ja jälleenrakensi sairaaloita ympäri maailmaa. Hän loi myös terveyshallinnon Intiaan. Punaisten Ristien yhteisöt ympäri maailmaa ovat suora tulos Nightingalen työstä Krimin sodassa. (Cook 1913: XXVI-XXIX.)

6 Florence Nightingale -mitali

Monissa maissa kasvava väkivalta asettaa tuhansien ihmisten terveydenhuollon saatavuuden vaaraan. Kriisi- ja konfliktitilanteissa lääkkeet ja resurssit käyvät vähiin. Samaan aikaan hoitotyöntekijöiden toimintaa estetään, heitä uhataan ja heidän kimppuun käydään kasvavassa määrin. Silti yhä suurempi määrä hoitajia ja vapaaehtoistyöntekijöitä suorittaa uskomattomia tekoja auttaakseen haavoittuneita ja sairaita väkivaltatilanteissa. (Florence Nightingale Medal: Call for nominations 2012.) Nämä ovat alkusanat kirjeestä

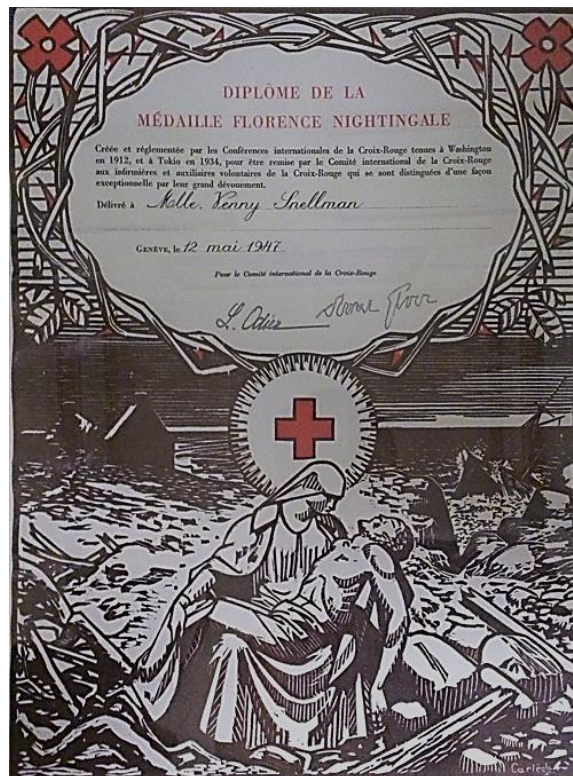
(ks. liite 3), jonka ICRC (International Committee of the Red Cross) lähetti Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistyksille vuonna 2012 seuraavan vuoden hakuprosessia varten. Florence Nightingale -mitali on kansainvälinen kunnianosoitus ja korkein tunnustus, minkä sairaanhoitaja voi urallaan saavuttaa. Se voidaan myöntää sodan tai rauhan aikana poikkeuksellista rohkeutta ja omistautumista osoittaneelle hoitotyötä harjoittaneelle henkilölle. (ICRC 2003.)

Vuonna 1907 Punaisen Ristin kahdeksas kansainvälinen konferenssi kokoontui Lontoossa, jossa ehdotettiin kunnianosoitusta Florence Nightingalen elämäntyölle. Konferenssi kokoontui seuraavan kerran vuonna 1912 Washingtonissa. Tällöin päätettiin perustaa rahasto, jonka varoilla kustannettaisiin Florence Nightingale -mitali. (Sorvettula 1993: 5; ICRC 2003.) Ensimmäiset mitalit jaettiin kuitenkin vasta vuonna 1920 ensimmäisestä maailmansodasta johtuen (Palmieri 2014). The British Journal of Nursing -lehti julkaisi artikkelin ensimmäisistä mitalinsaajista (ks. liite 4).

Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC) myöntää mitalin joka toinen vuosi (Sorvettula 1993: 5). Tähän mennessä mitalin saaneita on kaiken kaikkiaan jo 1411 (Florence Nightingale Medal: Call for nominations 2012; ICRC 2013). Seuraavan kerran Florence Nightingale -mitali jaetaan toukokuussa 2015. Edeltävän vuoden syyskuussa komitea lähettää kirjeen Kansallisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistyksille, jotka voivat ehdottaa palkittavia omasta maastaan (ICRC 2003). Liitteenä oleva kirje on vuoden 2012 versio. Kandidaatteja voi olla useampia, jos he täyttävät ICRC:n laatimat kriteerit. Kansallinen yhdistys voi pidättäytyä kandidaattien ehdottamisesta kokonaan, jos kriteereitä täyttävää henkilöä ei löydy. (Sorvettula 1993: 5.) Opinnäytetyön lopussa on lista kaikista suomalaisista mitalin saaneista.

Suomen Punainen Risti tiedustelee suomalaisilta sairaanhoitajajärjestöiltä tai SPR:n sairaanhoitajavaliokunnalta mahdollisia ehdokkaita. SPR:n keskushallitus käy läpi ehdokkaat ja suosittaa mitalinsaajia Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle. (Sanmark 2014; Sorvettula 1993: 6.) Ehdokkaan nimen lisäksi suositukseen liitetään mukaan ansioluettelo, joka kertoo miksi kyseinen henkilö ansaitsisi mitalin. Ehdotukset tulee lähettää perusteluineen komitealle mitalinjako vuoden ensimmäinen päivä maaliskuuta. (ICRC 2003.)

Florence Nightingale -mitalin luovuttaa valtion päämies, kansallisen Punaisen Ristin keskuskomitean puheenjohtaja tai edustaja. Mitali luovutetaan Florence Nightingalen syntymäpäivänä 12. toukokuuta. Mitalin lisäksi palkittu saa kunniakirjan, Florence Nightingalen suurikokoisen kuvan sekä kansallisten Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten luettelon. Näiden lisäksi mitalinsaajalle annetaan pienoiversio mitalista pienempiä tilaisuuksia varten. Mitalin käytöstä ei ole erityisiä sääntöjä. (Sorvettula 1993: 5.)

Kuvio 3. Kunniakirja, jonka palkittu saa Florence Nightingale -mitalin jakotilaisuuden yhteydessä. Kunniakirja on vuodelta 1947. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmasta. (Kuningas ja Ojala 2014.)

6.1 Valintakriteerit

Florence Nightingale -mitalin myöntämissääntöjä on tarkistettu sen perustamisesta lähtien, mutta pääpiirteittäin niiden sisältö on säilynyt muuttumattomana. Jo alkuperäisissä säännöissä mitalinsaajiksi kelpuutettiin sekä koulutetut sairaanhoitajat että Punaiselle Ristin vapaaehtoistyöntekijät. Ennen mitalinsaajien oletettiin olevan automaattisesti naisia. Vuonna 1991 marraskuussa ehdotettiin mitalin myöntämistä miehille. Tämä aloite tehtiin Punaisen Ristin 26. kansainvälisessä konferenssissa Budapestissä. Ehdotukselle asetettiin määräaika, jonka aikana oli mahdollisuus esittää vasta-argumentteja. Kolmas

elokuuta 1992 aloite pantiin täytäntöön ja nykyään miehet on mainittu säännöissä erikseen. Kolmas elokuuta 1992 ehdotus pantiin täytäntöön. (ICRC 2003.)

Aluksi oli tarkoitus jakaa kuusi Florence Nightingale -mitalia joka toinen vuosi, mutta 1900-luvun puolessa välissä yläraja nostettiin 36. Vuonna 1992 yläraja nostettiin 50 mitaliin ja tämä sääntö on voimassa edelleen. (Sorvettula 1993: 5-6.) Jos mitali on ollut mahdotonta jakaa, voi mitalinsaajien lukumäärää nostaa seuraavana mitalin jakovuotena. Ylimääräisten lukumäärä ei kuitenkaan saa ylittää maksimirajaa, joka on tällä hetkellä 50. Kuitenkin ensimmäisessä mitalinjaossa jouduttiin poikkeamaan näistä säännöistä ensimmäisen maailmansodan takia. Sodan aikana mitaleja ei jaettu ja vuonna 1920 ICRC päätti jakaa 50 Florence Nightingale -mitalia. (British Red Cross 2014.)

Viimeisimpien sääntöjen mukaan Florence Nightingale -mitali voidaan myöntää koulutetulle mies- tai naissairaanhoidajalle tai vapaaehtoisena kansallisen Punaisen Ristin tai Punaisen Puolikuun riveissä toimivalle. Mitali voidaan luovuttaa merkittävästä rohkeudesta ja omistautumisesta hoitaa haavoittuneita, sairaita tai vammaisia sodan ja rauhan aikana sekä konflikti- tai katastrofitilanteissa siviiliuhrien auttamisesta. Mitalin voi saavuttaa myös luovasta ja urauurtavasta asenteesta edistää kansanterveyttä sekä kehittää terveydenhuoltoa ja hoitotyön koulutusta. Florence Nightingale -mitali on mahdollista myöntää myös eläkkeelle jääneelle tai kuolleelle. Kuolematapauksissa kysymyksessä on oltava aktiivipalveluksessa kaatunut henkilö. (ICRC 2003.) Näissä erikoistapauksissa henkilö on pitänyt asettaa ehdolle kahden vuoden sisällä palveluksen päätyttyä (Florence Nightingale Medal: Call for nominations 2012).

6.2 Ulkoasu

Florence Nightingale -mitali on ellipsin muotoinen ja sen keskellä on hopeinen kohokuva Florence Nightingalesta kuuluisa lamppu kädessään. Kohokuvaa ympäröi kultareunus, jossa lukee teksti ”Ad memoriam Florence Nightingale 1820–1910”, suom. Florence Nightingalen muistolle 1820–1910. (Sorvettula 1993: 5.) Kehyksen takana ovat sanat ”*Pro vera misericordia et cara humanitate perennis decor universalis / Pysyvä maailmanlaajuinen kunnianosoitus vilpittömästä laupeudesta ja arvokkaasta inhimillisyydestä* (suomennos opettaja Antti Heikkonen 7.11.2006).” (Hoitotyön koulutuksen museo 2014.)

Kuvio 4. Florence Nightingale -mitali vuodelta 1967. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museosta. (Kuningas ja Ojala 2014.)

Florence Nightingale -mitali on ripustettu puna-valko-keltaiseen taitettuun nauhaan, jonka keskellä on kultavihreän laakeriseppeleen ympäröimä punainen risti. Mitali on kokonaisuudessaan 7,5 cm korkea. Kultahopean osion korkeus on 4,5 cm ja leveys 2,5 cm. Jokaiseen mitaliin kaiverretaan saajan nimi ja mitalin myöntämispäivä. (Sorvettula 1993: 5.)

6.3 Merkitys

Koska Florence Nightingale -mitali kantaa näin mittavaa hoitotyötä tehneen henkilön nimeä, antaa se jo itsessään hoitoalalle näkyvyyttä. Florence Nightingale -mitalinsaajat julkaistaan aina paikallisessa mediassa, ja henkilö saa nimensä historian kirjoihin. Mitalinsaajan työn historiallinen merkittävyys ja julkisuus antavat näkyvyyttä kansalliselle hoitotyölle. Mitali kertoo yksilön kehitystyöstä, saavutuksista ja uudistuksista, joita hoitotyössä on tehty. Näkyvyyttä organisaatioista ja heidän toiminnastaan tulee ICRC:lle ja kansallisella tasolla Punaiselle Ristille ja Punaisen Puolikuun yhdistykselle aina. Palkinto tuo tunnetuksi myös ne organisaatiot, joissa mitalinsaaja on työskennellyt. Mitalin julkisuudessa ja näkyvyydessä on tapahtunut kuitenkin ajansaatossa muutoksia.

Vielä 1960-luvun alussa mitalin jakoi Suomen päämies, tasavallan presidentti. Presidentit osoittivat kunnioituksensa mitalinsaajia kohtaan kutsumalla heidät Presidentinlinnaan. 2000-luvulta lähtien mitalinjaon on suorittanut yleensä sosiaali- ja terveysministeri SPR:n

yleiskokouksessa, mutta viimeisimmän mitalin jakoi Punaisen Ristin viestintäjohtaja SPR:n keskustoimistossa. Yleensä mitalin jakotilaisuudesta julkaistaan artikkeli, jossa kerrotaan mitalinsaajasta ja hänen ansioista. Vuoden 1987 jakotilaisuudesta ei kuitenkaan julkaistu edes kuvaa SPR:n lehdessä. (Sorvettula 1993: 6-9.)

Mitalinjako on suoritettu aina sääntöjen mukaisesti, mutta luovutusseremonioiden juhlallisuudet ovat hiipuneet ajan myötä. Opinnäytetyön tiedonhausta kävi ilmi, että Florence Nightingale -mitalinsaajia käsittelevien julkaisujen määrä on vähentynyt ja uusimmista mitalinsaajista on vaikeampi löytää heitä käsittelevää aineistoa. Vaikka Florence Nightingale -mitalin näkyvyys on laskenut ajansaatossa, on mitali edelleen Suomen sairaanhoitajien keskuudessa hyvin tunnettu ja arvostettu.

Kotimaassaan Iso-Britanniassa Florence Nightingale on merkittävä henkilö ja hänen tarinansa on muodostunut osaksi peruskoulun opetussuunnitelmaa. Hänelle osoitetusta kunniaa kertoo muistopatsaat, St Thomasin sairaalan yhteydessä olevat Florence Nightingale koulu ja -museo. (Florence Nightingale -museo 2014.) Iso-Britanniassa on siis paljon omia Nightingalelle omistettuja kansallisia muistomerkkejä ja kunnianosoituksia, joiden merkitys on britannialaisille sairaanhoitajille hyvin suuri. Osittain tämä voi selittää sitä, miksi kansainvälinen Florence Nightingale -mitali ei ole britannialaisten keskuudessa niin tunnettu.

Opintomatkalta kerätyn tiedon pohjalta tehtiin päätelmä, että Florence Nightingale -mitalin tunnettavuus ei ole yhtä merkittävä Iso-Britanniassa kuin esimerkiksi Suomessa. Florence Nightingalen elämästä kertovassa museossa ei ollut mitään Florence Nightingale -mitalista (Florence Nightingale -museo 2014). Florence Nightingale -museon edustaja vahvisti haastattelussa, että tunnetumpi on Iso-Britannian Punaisen Ristin sotasairaanhoitajille myönnettävä Royal Red Cross -mitali. (Carter-Chappell 2014a; Carter-Chappell 2014b.)

Florence Nightingale -mitalin merkityksen ja tunnettavuuden ylläpitäminen edellyttää, että jatkossakin sääntöjä noudatetaan ehdottomasti ja valintakriteerit mitalin saamiselle ovat korkeat. (Sorvettula 1993: 9.) Tämä vaatii Punaisen Ristin kansallisten yhdistysten pääsihteereiltä ja puheenjohtajilta erityistä huolellisuutta kandidaattien valitsemisessa (Florence Nightingale Medal: Call for nominations 2012). Mitalin merkityksen ja näkyvyyden ylläpitäminen on tärkeää. Se tuo arvokkuudellaan hoitotyötä ja sen esimerkillisiä

kehittäjiä tunnetuksi motivoiden hoitotyön ammattilaisia kehittämään omaa ammattitaitoaan ja koko terveydenhuoltoa.

7 Suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat

7.1 Sophie Mannerheim

Vapaaherratar Sophie Mannerheim syntyi 21.12.1863 Helsingissä. Mannerheim kuului 1800-luvun suomalaisen yhteiskunnan ylimystöön. Kuten Florence Nightingalella, oli Mannerheimillakin mahdollisuus matkustella. Ensimmäiselle ulkomaanmatkalla Mannerheim pääsi jo 10-vuotiaana. (Tuulio 1948: 23–24, 46.) Sophie Mannerheimilla oli monipuoliset kielitaidot. Hänen äidinkiellensä oli ruotsi ja hän osasi täydellisesti englantia ja ranskaa (Tuulio 1948: 73, 116). Mannerheim kävi vuoden mittaisen opettajakoulun ja valmistui vuonna 1883 hyvin arvosanoin. Tämän jälkeen hän toimi kotiopettajattarena Tukholmassa. (Tuulio 1948: 56–58.)

Florence Nightingalen työn perintönä Englanti oli sairaanhoitajien luvattu maa. Sinne Sophie Mannerheimkin suuntasi vuonna 1899, jolloin hän pyrki St Thomasin sairaalan Nightingale kouluun opiskelemaan (Sorvettula 1998: 447). Mannerheimin ystävät ja tutut yrittivät saada käännettyä hänen päänsä, mutta Mannerheim ei luovuttanut. Vuosisata vaihtui ja Mannerheim pääsi koesisareksi tämän arvostetun sairaalan oppiin. Palattuaan Suomeen vuonna 1902 hän aloitti työn hoitajana Högsandin parantolassa. Högsandissa Mannerheim kohtasi ensikertaa lapsipotilaita ja tämä kokemus toimi pohjana työlle Suomen lasten hyväksi. (Tuulio 1948: 87–89, 101–106.)

Vuonna 1904 Sophie Mannerheim sai viran ylihoitajattarena Kirurgisessa sairaalassa, jossa hän työskenteli läpi elämänsä (Sorvettula 1998: 447). Viran saamisen ehtona oli, että Mannerheim opiskelisi suomen kieltä. Niinpä ennen virkaan astumista hän työskenteli hoitajana Pielisjärven pikkupappilassa ja opiskeli suomea. (Tuulio 1948: 115.) Hän teki monia uudistuksia ja pyrki edistämään sairaanhoitajien ja sairaanhoidonopiskelijoiden työhyvinvointia esimerkiksi työaikojen muutoksilla ja parantamalla työ- ja asuinoloja. Olennaisena parannuksena oli myös sairaanhoitajakurssin muuttaminen englantilaisen mallin mukaiseksi, minkä ansiosta oppilaat saivat lisää oppiaikaa ja varmuutta tekemiinsä. (Tuulio 1948: 127–129.)

Sophie Mannerheim oli aktiivisesti järjestötoiminnassa mukana. Hänestä tuli Suomen sairaanhoitajataryhdistyksen puheenjohtaja vuonna 1905 ja vuonna 1907 hän perusti yhdistyksen oman jäsenlehden *Epionen*. Ensimmäinen lehti julkaistiin tammikuussa vuonna 1908. Mannerheim oli myös edustamassa Suomea sairaanhoitajien kansainvälisessä kongressissa ja pääsi vuonna 1909 jäseneksi kansainväliseen sairaanhoitajaliittoon ICN:n. (Tuulio 1948: 140–143.) Vuosina 1922–1925 Mannerheim toimi ICN:n puheenjohtajana (Sorvettula 1998: 447). Puheenjohtajana hänellä oli velvollisuus kutsua ICN:n kongressi Helsinkiin, mikä toi suomalaiselle hoitotyölle näkyvyyttä. Lisäksi Mannerheim oli mukana myös Pohjoismaiden sairaanhoitajien yhteistoiminnassa, jonka ohjelmaan kuului kolmivuotisen sairaanhoitajakoulutuksen järjestäminen kaikkiin Pohjoismaihin. (Tuulio 1948: 234–237.)

Sophie Mannerheimin elämäntyö painottui edistämään suomalaisten lasten hoitotyötä ja terveyttä. Mannerheim ymmärsi lasten koulutuksen tärkeyden, vaikka Suomessa oppivelvollisuutta ei vielä ollutkaan. Hän perusti sairaalakoulun lapsille, jotta lasten mielenkiinto opiskeluun lisääntyisi ja heillä olisi itsetuntoa kohottava virikkeellinen ympäristö. Moni lapsista oppikin sairaalassa lukemaan ja kirjoittamaan. (Tuulio 1948: 180–181.) Vuonna 1918 Mannerheim perusti Lastenlinnan, joka toimi osattomien lasten ja heidän äitien turvakotina sodan aikana. Myöhemmin Lastenlinna kehittyi professori Arvo Ylpön myötä lastensairaalaksi. Berta Edelfeltin mukaan Lastenlinna on ollut perustavana ajatuksena Sophie Mannerheimin veljen Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolle, joka perustettiin vuonna 1920. Sophie Mannerheim toimi itse lastensuojeluliiton varapuheenjohtajana. (Tuulio 1948: 180–181, 222–225.) Lastensuojeluliitossa hän työskenteli muun muassa lastenhuolto- ja terveydenhuoltokoulutuksen hyväksi (Sorvettula 1998:447).

Elämäkertoja (Cook 1913; Tuulio 1937; Tuulio 1948) lukiessa voi huomata, että Sophie Mannerheimilla ja Florence Nightingalella on paljon yhtäläisyyksiä. Molempien ominaisuuksiin kuului älykkyys ja tarmokkuus, jotka auttoivat heitä ajamaan asioita miesten maailmassa. Molemmilla oli hyvät lähtökohdat opiskeluun ja matkustamiseen. Samoin kuin Nightingalelle, muiden auttaminen oli Mannerheimille kutsumus. He eivät suostuneet mukautumaan ajan normeihin, vaan halusivat aktiivisesti kehittää yhteiskunnan epäkohtia. Nightingale loi pohjan modernille sairaanhoidolle, jonka oppeja Mannerheim

sovelsi ja kehitti Suomessa. Nightingale toimi maailmanlaajuisesti esikuvana sairaanhoitajille. Mannerheim vastasi samaa Suomen sairaanhoitajille. (Tuulio 1948: 283.)

Kuvio 5. Muotokuva Sophie Mannerheimista vuodelta 1925, jolloin hänelle myönnettiin Florence Nightingale -mitali. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museosta (Kuningas ja Ojala 2014).

Tuulion vuonna 1948 kirjoittamaa Vapaaherratar Sophie Mannerheim -elämäkertaa kiteyttäen Mannerheim sai jo eläessään paljon tunnustusta työstään sekä Suomessa että kansainvälisesti. Mannerheim nosti Suomen sairaanhoidon maailmankartalle osallistuen aktiivisesti kansainvälisiin kongresseihin esitelmöiden suomalaisesta sairaanhoidosta. Vuonna 1916 Mannerheim palkittiin Annan ritarikunnan mitalilla työstään haavoittuneiden hyväksi (Tuulio 1948: 206). Viimein vuonna 1925 Mannerheimin elämäntyö palkittiin Florence Nightingale -mitalilla. Tämä oli suuri kunnia, sillä aiemmin mitali oli myönnetty vain sotaan osallistuneille hoitajille. Hänen työnsä katsottiin olevan samanarvoinen sotakentällä suoritettuun työhön ja oli näin ollen tämän harvinaisen kunnianosoituksen ansainnut. (Tuulio 1948: 283.)

7.2 Muut suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat

Lyyli Ingrid Hagan syntyi vuonna 1889 Kokkolassa. Valmistuttuaan ylioppilaaksi vuonna 1907 Hagan kouluttautui edelleen Kirurgin kurssilta vuonna 1911 sairaanhoitajaksi ja kouluhoitajaksi vuonna 1923 Mannerheimin Lastensuojeluliiton kurssilta. Hän teki opintomatkoja Euroopan lisäksi Pohjois-Amerikkaan. (Porvarillisen Työn Arkisto 2009.)

Pääosin Lyyli Hagan suoritti kouluhoitajan virkaa, mutta toimi samalla aktiivisesti sairaanhoitajien järjestötoiminnassa. Itse Mannerheim valitsi hänet sairaanhoitajatarliiton puheenjohtajaksi (Sorvettula 1998: 434). Hagan pääsi Suomen Punaisen Ristin jäseneksi, jossa hän toimi sairaanhoitajatarvaliokunnan varapuheenjohtajana ja myöhemmin puheenjohtajana. (Porvarillisen Työn Arkisto 2009.) Erikoisansiona voidaan mainita Suomen Punaisen Ristin sairaanhoitajatarreservin luominen, jonka päällikkönä hän toimi talvi- ja jatkosodan aikana. Hän loi myös sairaanhoitajatarleimiston, jonka kortistossa olivat kaikki maan sairaanhoitajattaret. Tämä helpotti heidän sijoittamistaan sotavuosien poikkeuksellisten tarpeiden mukaan. Haganin ansiokas työ Suomen Punaiselle Ristille palkittiin vuonna 1947, kun hänelle myönnettiin Florence Nightingale -mitali. (Sorvettula 1993: 6.)

Venny Snellman syntyi Raahessa suurperheeseen vuonna 1893. Ylioppilas Snellman aloitti sairaanhoitajan opinnot Helsingin yleisen sairaalan kirurgian klinikan sairaanhoitajankoulussa vuonna 1915. Koulun johtajatar Sophie Mannerheim valitsi oppilaistaan parhaimmat, joista Venny Snellman valikoitui kehittämään ennalta ehkäisevää hoitotyötä. Hän opiskeli Bedford Collegessa Lontoossa 1920-luvulla. Hänestä kehkeytyi Mannerheimin Lastensuojeluliiton lastenhoidon tarkastaja ja terveystieteiden kouluttaja, kun hän palasi Suomeen. Hänen tavoitteenaan oli, että joka paikkakunnalle saataisiin terveystietä. Snellman lähti puolen vuoden opintomatkalle Yhdysvaltoihin 1920-luvun lopulla. (Sairaanhoitajien Koulutussäätiö 2014.)

Venny Snellmanista tuli Lääkintöhallitukseen perustetun ensimmäisen naispuolisen sairaanhoitajatarleimistön tarkastaja vuosiksi 1930–1957. Tehtäviin kuului etsiä sairaanhoitajatarleimistön epäkohtia, jotta koulutus vastaisi korkeaa kutsumusta. Tarmokkaalla työllään hän sai aikaan inhimilliset opiskeluolosuhteet sairaanhoitajatarleimistön. Snellman teki mittavan työn opetuksen kehittäjänä ja yhtenäisesti sairaanhoitajatarleimistön sisällön. Hän toimi Sairaanhoitajatarleimistön oppikirjakomitean puheenjohtajana

kehittäen alan oppikirjoja. Näistä ainakin kaksi tuli pakolliseksi kaikissa sairaanhoitaja-tarkouluissa ja harjoitussairaaloissa lääkintöhallituksen määräyksestä. (Sairaanhoitajien Koulutussäätiö 2014.) Tunnustuksena kovasta uurastuksestaan Snellman sai Florence Nightingale -mitalin vuonna 1947 (Sorvettula 1993: 6).

Elina Siitonen oli ammatiltaan terveystissar. Suojeltuaan haavoittunutta sotilasta ilma-hyökkäyksen ja konekivääritulen keskellä, hän sai urheudesta Florence Nightingale -mitalin. Siitoselle jaettiin mitali vuonna 1947 itse Marsalkka Mannerheimin kotona. (Sorvettula 1993: 6.)

Rachel Edgren syntyi vuonna 1893 Savonlinnassa. Suoritettuaan ylioppilastutkinnon vuonna 1912 hän lähti opiskelemaan kättilöksi Helsingin synnytyssairaalaan ja toimi sittemmin myös osastonhoitajana Helsingissä. (Louhisto 2014.) 1920-luvulta lähtien Edgren omistautui kansanterveyskysymyksiin ja työskenteli Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland -järjestön johtotehtävissä (Sorvettula 1993: 7). Hän oli Suomen ensimmäinen terveystissar ja ennaltaehkäisevän kansanterveystyön uranuurtaja. Edgren oli toisen maailman sodan jälkeen mukana luomassa sairaanhoitajille ja terveystissarille yhtenäistä koulutusta. (Sorvettula 2001.) Hän toimi Suomen Sairaanhoitajayhdistyksen hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana vuosina 1934–1952. Edgren osallistui myös sairaanhoitajien yhteistyöhön pohjoismaissa. Florence Nightingale -mitali myönnettiin Edgrenille vuonna 1949. (Sorvettula 1993: 7.)

Kyllikki Pohjala syntyi vuonna 1894 Nakkilassa. Hän valmistui Porissa ylioppilaaksi vuonna 1914 ja työskenteli toimittajana jonkin aikaa. Hänen kiinnostuksensa lääketieteeseen sai hänet lopulta hakeutumaan Sophie Mannerheimin kouluun sairaanhoitajaopintojen pariin. Valmistuttuaan 1917 Pohjala toimi lyhyinä ajanjaksoina sairaanhoitajatarena mm. Suomen vapaussodassa vuonna 1918 ja Viron vapaussodassa vuonna 1919 (Sorvettula 1998: 452). 1920-luvulla Pohjala lisäkouluttautui sairaanhoidon opettajaksi New Yorkissa, Yhdysvalloissa. Hän valmistui 1927, mutta päätyi opettajan toimen sijaan työskentelemään Sairaanhoitaja-lehden päätoimittajana jopa lähes 40 vuotta. (Karimäki 2008.) Vuosien 1933–1962 välisenä aikana Kyllikki Pohjala toimi aktiivisesti politiikan parissa. Kansanedustajana hän osallistui sosiaalisen lainsäädännön kehittämiseen. (Sorvettula 1993: 7.)

Edellä mainitut Rachel Edgren ja Kyllikki Pohjala saivat vuonna 1949 Florence Nightingale -mitalin. Mitali myönnettiin arvokkaasta työstä omalle ammattikunnalle ja koko

maalle. Tasavallan presidentti J. K. Paasikivi halusi osoittaa kunnioituksensa Florence Nightingale -mitalin saaneille ottamalla heidät vastaan Presidentinlinnassa. (Sorvettula 1993: 7.)

Tyynne Luoma syntyi vuonna 1893. Hän valmistui sairaanhoitajaksi Kirurgin kurssilta vuonna 1917. Aluksi Luoma toimi hoitajana Helsingin yleisen sairaalan gynekologisella osastolla ja myöhemmin leikkaussalissa. Luomalla oli keskeinen rooli terveystyön kehittämisessä. Hän opiskeli terveystyöksi 1920-luvulla New Yorkissa, Yhdysvalloissa. Opiskelujen siivittämänä Tyynne Luoma loi Suomen sairaanhoitajaliiton piirissä kotisairaanhoidon ja modernin terveydenhuollon keskuksen. (Sorvettula 1998: 445.) Luomasta tuli terveystyökoulutuksen johtajaliiton koulutuksen siirryttyä vapaaehtoisjärjestöiltä Valtion terveydenhuolto-opistoon. Luoma toimi Lääkintöhallituksen terveystyötoiminnan tarkastajana vuodesta 1944. Hän työuransa palkittiin Florence Nightingale -mitalilla vuonna 1951. Mitalin ojensi itse tasavallan presidentti J.K. Paasikivi. (Sorvettula 1993: 7.)

Sigrid Larsson syntyi Savonlinnassa vuonna 1896. Larsson valmistui ylioppilaaksi 1916 ja Sairanhoitajaliiton kurssilta 1922 sairaanhoitajaksi. Vuosina 1923–1924 Larsson opiskeli Bedford Collegessa, Englannissa. (Sorvettula 1998: 443.) Valmistuttuaan Larsson toimi muuan muassa terveystyökoulutuksen johtajaliiton ja terveydenhuollon tarkastajana Mannerheimin Lastensuojeluliitossa. Terveydenhuollon tarkastajana hän oli mukana terveydenhuollon kehittämisessä. Larsson oli aktiivisesti mukana sairaanhoitajien ja terveystyötoiminnassa. Hän oli esimerkiksi Punaisen Ristin sairaanhoitajaliiton jäsen vuosina 1937–1962. Sigrid Larssonille myönnettiin arvokkaasta työstään Florence Nightingale -mitali vuonna 1957. (Sorvettula 1993: 7; Sorvettula 1998: 443.)

Anne-Marie Krohn syntyi 1904 Helsingissä. Hän valmistui ylioppilaaksi vuonna 1922 ja sairaanhoitajaksi vuonna 1929. Krohn aloitti uransa laboratoriohoitajana Kirurgisessa sairaalassa ja toimi myöhemmin osastonhoitajana Kulkutautisairaalassa. Vuosina 1934–1936 hän opiskeli terveystyö- ja sosiaalityötä Bedford Collegessa. Krohn työskenteli sosiaalikirjuriina Raajarikkojen laitoksessa vuosina 1936–1948 ja myöhemmin Raajarikkojen Koulusäätiön johtajana. Talvisodan aikaan Krohn oli jäsenenä Punaisen Ristin sairaanhoitajaliiton apulaisjohtajana. Krohn sai Florence Nightingale -mitalin vuonna 1961. (Sorvettula 1998: 439.)

Annemarie van Bockhoven syntyi vuonna 1902. Hän valmistui sairaanhoitajaksi vuonna 1930 ja kävi vuosina 1938–1939 Bedford Collegen hallinnollisen koulutuksen. Van Bockhovenin sairaanhoitajan ura alkoi Kirurgisen sairaalan poliklinikalla ja leikkausalissa. Vuonna 1932 valmistui Punaisen Ristin sairaala, jossa van Bockhoven toimi osastonhoitajana. Vuosina 1940–1945 hän työskenteli Suomen Punaisen Ristin Invalidisairaalan ylihoitajattarena. Tämän jälkeen hän siirtyi Auroran sairaalan ylihoitajaksi. Van Bockhovenin kansanvälinen kokemus karttui hänen opintomatkoillaan Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. (Sorvettula 1998: 428.) Tämä kokemus ja järjestölliset yhteydet auttoivat häntä sairaalahallinnon ja sairaanhoitajan ammatin kehittämistyössä. Hänen tavoitteena oli nostaa sairaanhoidon tasoa kouluttamalla sairaalahenkilökuntaa ja parantamalla henkilöstöryhmien yhteistyötä. Florence Nightingale -mitalin van Bockhoven saavutti vuonna 1961. Mitalin ojensi tasavallan presidentti Urho Kekkonen. (Sorvettula 1993: 7.)

Aino Durchman syntyi vuonna 1892. Hän valmistui ylioppilaaksi vuonna 1912 Kuopion Yhteiskoulusta ja sairaanhoitajaksi vuonna 1918 Kirurgin kurssilta. Aino Durchman opiskeli Bachelor of Science -tutkinnon Teachers Collegessa, Columbian yliopistossa. Pääaineena hänellä oli Teaching in Schools of Nursing. Vuonna 1919 hän aloitti työnsä Viipurin lääninsairaalan osastonhoitajana ja vuonna 1928 hänestä tuli sairaalan ylihoitajatar. Durchman lähti vuonna 1933 opintomatkalle Kanadaan ja Yhdysvaltoihin Rockefeller -säätiön stipendien avustuksella. (Sorvettula 1998: 431.) Palattuaan Suomeen hän aloitti työn Helsingin Yleisen Sairaalan ylihoitajana, jonka jälkeen hänestä tuli Helsingin sairaanhoito-opiston rehtori (Havanto - Iivonen - Lahtiharju - Määttänen - Sibenberg - Willman 1989: 75). Durchman osallistui sairaanhoitajakoulutuksen kehittämistyöhön aktiivisesti hyödyntäen omaa kansainvälisen kokemustaan ja kansallisia kontaktejaan. (Sorvettula 1993: 8.) Hän osallistui Sairaanhoitajatarliiton hallintoon ja oli järjestön kunniajäsen. Durchman sai useita tunnustuksia ansioistaan Sophie Mannerheimin työn jatkajana ja sairaanhoitajakoulutuksen kehittäjänä. Hänen aiempi opinahjo Columbian yliopisto palkitsi hänet Teachers Collegen mitalilla vuonna 1954. Durchmanille myönnettiin Florence Nightingale -mitali vuonna 1967. (Sorvettula 1998: 431.)

Irja Pohjala syntyi vuonna 1902 Viipurissa. Pohjala valmistui ylioppilaaksi vuonna 1922 ja sairaanhoitajaksi vuonna 1927. Vuosina 1935–1947 hän opiskeli sairaanhoitoa ulkomailla Englannissa Bedford Collegessa sekä Pohjois-Amerikassa Yale University School of Nursing:ssä ja University of Torontossa. Tämä ei kuitenkaan maailmanmatkaajalle

riittänyt, sillä 1960-luvulla Pohjala teki vielä opintomatkat Saksaan ja Puolaan. Työuralaan Pohjala toimi apulaisjohtajattarena ja myöhemmin johtajattarena Helsingin sairaanhoitajakoulun valmistavassa koulussa. Vuonna 1959 hän aloitti viran Helsingin sairaanhoito-opiston rehtorina (Harvakari - Kiianheimo - Korhonen - Kyllästinen - Määttänen - Salvén 1988: 77). Sairaanhoidajien koulutussäätiön hallituksen jäsenenä Pohjala oli mukana oppikirjojen tuottamisessa. (Sorvettula 1998: 451.) Pohjalalle myönnettiin Florence Nightingale -mitalin vuonna 1969 Suomen Punaisen Ristin yleiskokouspäivien yhteydessä. (Sorvettula 1993: 8.)

Rita Berggren syntyi 1923 Kemissä. Berggren toimi pikkulottana sotasairaalassa toisen maailmansodan aikana. Sodan jälkeen hän kouluttautui Helsingissä kättilöksi. Kättilökoulutukseen kuului jo tuohon aikaan sairaanhoitajan koulutus. (Leinikki 2013.) Hän toimi Utsjoella terveysisarena ja Outaskosken sairausmajalla hoitajan tehtävissä. Sairasmajan karuissa olosuhteissa Berggren suoritti esimerkillistä hoitotyötä. Hän toimitti ansiokkaasti kättilön virkaa monissa epätavallisissa synnytyksissä ja nousi pian paikkakunnalla suureen suosioon. Suomen Punaisen Ristin keskushallitus päätti ehdottaa Rita Berggreniä Florence Nightingale -mitalinsaajaksi. Mitali myönnettiin hänelle vuonna 1971. (Sorvettula 1993: 8.)

Ruth Säynäjärvi syntyi vuonna 1913. Hän opiskeli sairaanhoitajaksi Helsingin sairaanhoitajaopistossa ja terveysisareksi Valtion Terveysterveystoimintakeskuksessa 1930-luvulla. 1950-luvun vaihteessa hän jatkoi opintoja Englannissa ja Yhdysvalloissa stipendiaattina. Säynäjärven merkittävin saavutus oli ura Työterveyslaitoksella. Siellä hän vaikutti työterveyshuoltoon ja kehitti siihen valmistavaa koulutusta. Säynäjärvi raivasi tien työterveyshoitajien kansainväliselle yhteistyölle. Hän oli Teollisuusterveysseuran perustajajäsen ja toiminnan puheenjohtaja vuosikymmenien ajan. (Sorvettula 1998: 455.) Johdettava työterveyshoitaja Ruth Säynäjärvi sai ansioistaan Florence Nightingale -mitalin vuonna 1977 (Sorvettula 1993: 8). Terveysterveystoimintakeskuksen arvonimi myönnettiin Säynäjärvelle samana vuonna (Sorvettula 1998: 455).

Inkeri Kallela opiskeli terveysisareksi, jonka jälkeen hän toimi opettajana Valtion Terveysterveystoimintakeskuksessa. Tämän jälkeen Kallela työskenteli Sairaanhoidajien jatkoopistossa sekä Helsingin sairaanhoito-opiston jatko-opintojen osastolla. Hän oli sairaanhoidajien koulutussäätiön toiminnan johtaja vuosina 1966–1981. Tällä johtajakaudella Kal-

lela loi voimavarakeskeisen säätiön, joka oli ensiarvoisen tärkeä terveyden- ja sairaanhoidon kehitystyön kannalta. Inkeri Kallela sai Florence Nightingale -mitalin vuonna 1981. (Sorvettula 1993: 8-9.)

Ingrid Hämelin työskenteli ylihoitajana Kristiinankaupungissa ja opettajana Sairaanhoidon jatko-opistossa. Hän toimi myös suunnittelijana Helsingin terveystieteiden keskuksessa. Hämelin oli johtajana ICN:n (International Council of Nurses) Florence Nightingale Education Division -yksikössä. Hän kehitti aktiivisesti sairaanhoitajakoulutusta etenkin kehitysmaissa. Hänen ammattitaitoaan on käytetty lukuisat kerrat Maailman terveysjärjestö WHO:n piirissä. Florence Nightingale -mitalin Hämelin sai vuonna 1987 monipuolisista ansioistaan. (Sorvettula 1993: 8-9.)

Maija Sorvettula on koulutukseltaan sairaanhoitaja ja terveystieteilijä. Hän toimi johtotehtävissä WHO:n hoitotyön tutkimus- ja kehittämisohjelmassa vuosina 1977–1983. Sorvettula oli Sairaanhoidon keskuksen jäsen 1990-luvulla (Sorvettula 1998: 5-6). Hän on kirjoittanut lukuisia teoksia. Näistä esimerkkinä on Johdatus suomalaisen hoitotyön historiaan -kirja. Hän on edistänyt hoitotyön tutkimustoimintaa ja ollut merkittävässä roolissa hoitotyön akateemisen koulutuksen käynnistämisessä. Sorvettulalle myönnettiin Florence Nightingale -mitali vuonna 1993 hoitotyön ja sen koulutuksen kehittämisestä. Mitalin jakoi sosiaali- ja terveysministeri Jorma Huuhtanen ja SPR:n puheenjohtaja Håkan Hellberg. (Sorvettula 1998: 9.)

Leena Kallio syntyi vuonna 1943. Hän on koulutukseltaan sairaanhoitaja (Suomen Punainen Risti 2001). Hän kävi peruskurssin Punaisen Ristin kriisialueilla työskentelystä ja vuonna 1981 Kalliolle tuli ensimmäinen komennus Etiopiaan. Kallio teki avustustyötä Etiopian lisäksi Afganistanissa viiden vuoden ajan. Viimeinen komennus oli Etelä-Sudaniin vuonna 2001. (Kokkonen 2010.) Kaiken kaikkiaan Kallio sai 15 komennusta Punaiselta Ristiltä. Suomessa Kallio työskenteli Tilkan keskussotilassairaalassa Helsingissä. Kalliolle myönnettiin Florence Nightingale -mitali vuonna 2001 ansiokkaasta kansainvälisestä työstä maailman köyhien ja kriisien uhrien hyväksi. (Suomen Punainen Risti 2001.)

Marianne Tallberg syntyi vuonna 1928 ja on koulutukseltaan sairaanhoitaja. Dosentti Tallberg toimi luennoitsijana ja tutkijana. Hän oli mukana järjestämässä hoitoalan ensimmäisiä kansainvälisiä kongresseja sairaanhoitajille 1990-luvun alussa Etelä-Euroo-

passa. Tallberg oli mukana myös Suomen Lääketieteen Historian Seuran vuosikirjan toimitusneuvostossa ja julkaisi siinä useita artikkeleita. Tallberg erikoistui tietotekniikan haasteisiin hoitotyössä. Hän toimi EU:n terveydenhuollon tietotekniikan ohjelmassa etsien vastauksia kysymyksiin tietotekniikan merkityksestä ja vaikutuksesta hoitotyöhön. Hän halusi yhtenäistää kansainvälistä hoitotyötä tietotekniikan avulla. Tallberg sai Florence Nightingale -mitalin vuonna 2001 tutkittuaan hoitotyön historiaa ja sen kehitystä tietotekniikan näkökulmasta. (Suomen Punainen Risti 2001.)

Anitta Juntunen on koulutukseltaan sairaanhoitaja ja terveystieteiden tohtori. Juntunen työskenteli Tansaniassa vuosina 1989–1991 sairaanhoitajien ja kättilöiden opettajana Sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehyn rahoittamana. Suomessa hän on toiminut yliopettajana Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Juntunen on aktiivisesti tehnyt tutkimustyötä koulutuksen ja käytännön kehittämiseksi. Florence Nightingale -mitali myönnettiin hänelle Tehyn liittokokouksessa vuonna 2005. (Sairaanhoitajaliitto 2005; Wilskman 2014.) Mitalin luovutti sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäre (Tehy 2005).

Päivi Muma on koulutautunut sairaanhoitajaksi, psykiatrian erikoissairaanhoitajaksi ja psykoterapeutiksi. Muma opiskeli johtamista ja on suorittanut terveystieteiden maisteriopinnot. Kriisityön asiantuntijana hän on työskennellyt esimerkiksi Myyrmannin kaupakeskuksen pommionnettomuuden sekä Jokelan ja Kauhajoen kouluampumistapausten yhteydessä Punaisen Ristin kriisiryhmässä. Tämän lisäksi hän on tehnyt kansainvälisiä avustustöitä muun muassa Sri Lankassa ja Gazassa. Mumalla on kliinisen hoitotyön erikoispätevyys kriisihoitotyön asiantuntijana Sairaanhoitajaliitossa. Vuonna 2011 hän sai Florence Nightingale -mitalin aktiivisesta työstään konfliktialueilla. (Punainen Risti 2011.) Palkitsemistilaisuudessa Helsingissä mitalin ojensi sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko (Sairaanhoitajaliitto 2011).

Hilkka Hares on koulutukseltaan kättilö-terveydenhoitaja. Hän on suorittanut opiskelua Suomessa ja Englannissa. Hares on käynyt lähetystyöntekijän koulutuksen ja työskennellyt Evankelis-luterilaisen Lähetisyhdistys Kylväjän piirissä naisten ja lasten hyväksi Itä-Afrikassa sodan ja rauhan aikana (Evankelis-luterilainen Lähetisyhdistys Kylväjä 2013). Suurimman osan 45 vuoden työrupeamastaan Hares on työskennellyt Etiopiassa. Hän on perehtynyt kouluttamaan kättilöitä ja tuottanut terveydenhoitoon liittyvää opetusmateriaalia sekä koordinoanut terveysasemia ja rokotekampanjoita. Eläkkeelle jäätyään Hares sai Florence Nightingale -mitalin 2013 Punaisen Ristin viestintäjohtaja Hannu-Pekka Laihon ojentamana. (Punainen Risti 2013; Punainen Risti 2014.)

7.3 Suomalaisia Florence Nightingale -mitalinsaajia yhdistävät tekijät

Suurin osa suomalaisista Florence Nightingale -mitalin saaneista on suorittanut ylioppilastutkinnon ja on koulutukseltaan sairaanhoitaja. Heistä osa on kouluttautunut kätilöksi ja varhaisimpien mitalinsaajien joukossa on myös terveyssisaria. Ennen 1920-lukua kaikki sairaanhoitajaksi kouluttautuneet mitalinsaajat olivat suorittaneet Sophie Mannerheimin Kirurgin kurssin. Kurssin suorittivat Lyyli Hagan, Venny Snellman, Kyllikki Pohjala, Tyyne Luoma ja Aino Durchman.

Suomalaisista Florence Nightingale -mitalinsaajista suurin osa on suorittanut opintojaan ulkomailla. Opintojen perässä matkustettiin esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Englantiin. 1920-luvun jälkeen suosituin opinahjo oli Englannissa sijaitseva Bedford College, joka on Punaisen Ristin lahjoittama koulu sairaanhoitajille. Suosiota selittää se, että koulun sanottiin olevan Florence Nightingalen elävä muistomerkki. Siellä tarjottiin vuoden kestävästä jatkokoulutusta hoitajille, jotka olivat saaneet omassa maassaan sairaanhoitajakoulutuksen. Bedford Collegessa opiskelivat esimerkiksi Sigrid Larsson, Anne-Marie Krohn ja Irja Pohjala. (Tuulio 1948: 304.)

Merkittävimpiä Florence Nightingale -mitalinsaajia yhdistäviä tekijöitä on ansiot hoitotyössä ja sen koulutuksen kehittämisessä. Kaikkia heitä yhdistää aito auttamisen halu sekä aktiivisuus hoitotyön kehittämisessä. Suomessa sairaanhoitajien keskuudessa heistä tunnetuimpia ovat Sophie Mannerheim, Aino Durchman ja Irja Pohjala. Hoitotyötä kehittävästä tutkimustyöstä tekivät Marianne Tallberg ja Anitta Juntunen. Opetuksellista kirjallisuutta ja muita julkaisuja on tuottanut muun muassa Maija Sorvettula ja Hilka Hares. Hoitotyön opettamiselle omistautui esimerkiksi Inkeri Kallela ja Ingrid Hämelin. Useat mitalinsaajat olivat olleet johtotehtävissä osastonhoitajana tai puheenjohtajana. Heistä hyvänä esimerkkinä Sophie Mannerheim, joka toimi Kirurgisessa sairaalassa ylihoitajattarena ja kansainvälisen sairaanhoitajaliiton (ICN) puheenjohtajana.

Florence Nightingale -mitalinsaajista osa oli toiminut sodassa ja kriisialueilla. Sotasairaanhoitoa harjoitettiin Suomen vapaussodassa sekä talvi- ja jatkosodassa. Elina Siitonen oli yksi näistä mitalinsaajista, joka palkittiin urheudesta sodan aikana. 1980-luvulta lähtien mitalin on saanut moni ulkomailla kriisialueilla vapaaehtoistyötä tehnyt, esimerkiksi Leena Kallio Afganistanissa ja Päivi Muma Gazassa.

8 Pohdinta

8.1 Yhteenveto

Hoitotyön koulutuksen museon projektin tavoitteena on dokumentoida niiden henkilöiden elämää, jotka ovat kehittäneet hoitotyön koulutusta. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä ymmärrystä Florence Nightingalesta ja hänen nimeään kantavasta mitalista sekä perustella tutkimuksen merkittävyys. Opinnäytetyö tuo Florence Nightingale -mitalin uudestaan esille edistäen sen tunnettavuuden säilymistä. Tavoitteena on julkaista Ammattijärjestön lehdessä keväällä 2015 artikkeli, mitä kautta opinnäytetyön aihe ja Hoitotyön koulutuksen museo saa näkyvyyttä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota Florence Nightingale -mitalin kannalta keskeiset tiedot. Opinnäytetyössä kerrottiin mitalin historiasta ja sen jakoprosessista tänä päivänä. Työssä tallennettiin Florence Nightingalen elämää ja työn vaiheita. Nightingalea käsittelevää materiaalia löytyi kattavasti useista eri lähteistä, joista poimittiin merkittävimmät hoitotyötä kehittäneet teot. Opintomatka Lontooseen toteutui tarkoituksenmukaisesti heinäkuussa 2014. Matkan aikana kerättiin aineistoa opinnäytetyötä varten ja omista havainnoista tuotettiin matkapäiväkirja. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata suomalaisten Florence Nightingale -mitalinsaajien henkilöhistoriaa ja koota yhteen heitä yhdistävät tekijät. Mitalinsaajien elämäkerralliset osiot on kirjoitettu painottaen tekoja, jotka ovat edistäneet mitalin saamista. Mitalinsaajien kansio saatettiin ajan tasalle Hoitotyön koulutuksen museolle.

Opinnäytetyön työstäminen alkoi Hoitotyön koulutuksen museosta, jossa selvitettiin mitä aineistoa Florence Nightingalesta, Florence Nightingale -mitalista sekä suomalaisista mitalinsaajista löytyy. Museossa on Tyyne Luoman huone, jossa on esillä Florence Nightingale -mitali sekä suomalaisten mitalinsaajien kansio. Näiden lähteiden pohjalta opinnäytetyötä lähdettiin rakentamaan.

Sophie Mannerheim oli ensimmäinen suomalainen Florence Nightingale -mitalinsaaja. Häntä voisi käytännössä kutsua Suomen Florence Nightingaleksi ja siksi opinnäytetyössä hän korostuu suomalaisista mitalinsaajista eniten. Helmikuussa vierailtiin Helsingin Ritarihuoneen Keitä he olivat? Aateli yhteiskunnan rakentajana -näyttelyssä. Näyttely

kertoi Mannerheimin elämästä ja työstä. Näyttelyn jälkeen saatiin idea perehtyä hänestä kirjoitettuun elämäkertaan (Tuulio 1948).

Idea opintomatkasta syntyi opinnäytetyön aiheenjäsentämisvaiheessa. Lontoossa sijaitsee Florence Nightingale -museo, johon on tallennettu Florence Nightingalen elämää ja Krimin sotaa käsittelevää aineistoa. Matkan tarkoituksena oli saada kansainvälistä näkökulmaa Nightingalen elämään ja Florence Nightingale -mitaliin. Opintomatkaa varten valmistauduttiin lukemalla elämäkerrat (Cook 1913; Tuulio 1937), jotta pohjatyö Nightingalen elämää käsittelevään osioon olisi tehty. Elämäkertoissa mainittiin, että Nightingale on ollut mukana St Thomasin sairaalan perustamisessa ja Krimin sodan muistomerille on pystytetty Florence Nightingalen patsas. Matkasuunnitelmaa laatiessa päätettiin vierailla museon lisäksi näissä kohteissa.

Pohjatyön jälkeen alkoi varsinainen tiedonkeruu. Florence Nightingale -museossa ei ollut saatavilla tietoa Florence Nightingale -mitalista, mikä oli yllättävää. Museon kautta saatiin kuitenkin British Red Cross -museon edustajan yhteystiedot. Haastattelu edustajan kanssa ei toteutunut, mutta sähköpostitse saatiin lähdemateriaalia Florence Nightingale -mitalista. Matkan jälkeen otettiin yhteyttä vielä Punaisen Ristin kansainväliseen komiteaan (ICRC) sekä Iso-Britannian ja Suomen Punaisen Ristin yhdistyksiin. Näiltä organisaatioilta saatiin lisätietoa mitalia käsitteleviin osioihin. Syksyn kirjoitusprosessissa haastetta toivat muutamat suomalaiset Florence Nightingale -mitalinsaajat, joista oli vaikea löytää luotettavaa lähdemateriaalia. Hoitotyön koulutuksen museon vapaaehtoistyöntekijöistä oli suuri hyöty aineistonhaussa.

Kerätyt lähteet analysoitiin laadullisen tutkimusaineiston analyysillä. Aineistossa tarkasteltiin lähteiden tuomia tietoja, omia kokemuksia ja aineiston sisällön ymmärrysprosesseja. Opintomatalle tehty haastattelu analysoitiin sisällönanalyysillä, jolla kiteytettiin haastateltavan kertomat asiat. Haastattelu referoitiin suomeksi.

Opinnäytetyössä haluttiin kunnioittaa historiallisia merkkihenkilöitä. Heidän työstä kirjoitettiin arvokkaasti painottaen tekoja ja saavutuksia. Opinnäytetyössä käytettiin henkilökuvausta vain, jos se oli henkilön työn kannalta oleellista mainita. Historiantutkimuksessa on tärkeää esittää henkilö aikalaistensa kaltaisina (Kalela 2000: 88). Sitaatit ja ajan normien kuvaus olivat keinoja, joilla muodostettiin lukijalle käsitys 1800-luvun ihmisistä ja heidän ajatusmaailmoistaan. Suorilla lainauksilla annettiin lukijalle mahdollisuus tehdä

itse päätelmiä henkilöistä, jotta opinnäytetyön tekijöiden omat tulkinnat ja sanamuodot ei olisi vaikuttamassa.

8.2 Johtopäätökset

Florence Nightingale -mitalin taustat ja merkityksen ymmärtää paremmin tuntemalla Florence Nightingalen elämäntyön. Mitali on kunnianosoitus ja muistutus Nightingalen tekemästä työstä ja antaa motivaatiota tuleville hoitotyön kehittäjille. Opinnäytetyön tuloksista muodostuu kokonaiskuva siitä, mitä Nightingalen työ piti sisällään ja mikä vaikutus sillä on ollut nykyiseen moderniin sairaanhoitotyöhön. Nightingalea pidetään modernin sairaanhoidon luojana. Hän teki mittavaa työtä tilastotieteen parissa ja kirjoitti lukuisia teoksia. Nightingale uudisti sotasairaanhoitoa, muutti käsityksiä hygieniasta ja lisäsi sairaanhoitajien ammattikunnan arvostusta esimerkiksi luoden siitä kutsumusammatin.

Opinnäytetyön perusteella tultiin siihen lopputulokseen, että Florence Nightingale -mitalin tunnettavuus on laskenut Suomessa ja sen arvostus on Iso-Britanniassa kansallisia mitalia vähäisempi. Tiedonhaussa Florence Nightingale -mitalia käsitteleviä historian-tutkimuksia löytyi vähän. Suomalaisista mitalinsaajista artikkeleita löytyi muutamia, mutta mitalin historiaa ei käsitellä kovin syvällisesti yhdessäkään näistä. Artikkeleiden pohjalta huomattiin, että Florence Nightingale -mitalin jakotilaisuuksien juhlallisuudet ovat vähentyneet Suomessa vuosi vuodelta. Iso-Britanniassa mitalin tunnettavuuden vähäisyydestä kertoi se, että Florence Nightingale -museosta oli vaikea löytää tietoa mitalista. Haastattelusta saadun tiedon perusteella Iso-Britanniassa on muitakin tunnustuksia ja arvonimiä, joita hoitotyöntekijä voi urallaan saavuttaa. Oletettavasti useammin kuin kerran kahdessa vuodessa jaettavat mitalit ovat kansallisesti tunnetumpia, koska niitä korostettiin Florence Nightingale -museossa ja St Thomasin sairaalassa.

Florence Nightingale -mitalin merkityksen ja tunnettavuuden ylläpitäminen edellyttää, että jatkossakin sääntöjä noudatetaan ehdottomasti ja valintakriteerit mitalin saamiselle ovat korkeat. (Sorvettula 1993: 9.) Tämä vaatii Punaisen Ristin kansallisten yhdistysten pääsihteereiltä ja puheenjohtajilta erityistä huolellisuutta kandidaattien valitsemisessa (Florence Nightingale Medal: Call for nominations 2012). Näkyvyyttä mitalille saadaan julkaisujen avulla, joissa kerrotaan Florence Nightingalen ja Florence Nightingale -mitalinsaajien elämäntyöstä. Mitalin merkityksen ja näkyvyyden ylläpitäminen on tärkeää, sillä se tuo arvokkuudellaan hoitotyötä ja sen esimerkillisiä kehittäjiä tunnetuksi. Mitali

motivoi hoitotyön ammattilaisia kehittämään omaa ammattitaitoaan ja koko terveydenhuoltoa. Tämä on keino edistää myös koko kansanterveyttä. Florence Nightingalen tarina auttaa ymmärtämään mitä modernin sairaanhoidon taustalla on ja se lisää arvostusta nykyiseen terveydenhuoltoon ja hoitotyön nykyiseen tasoon.

8.3 Työn julkistaminen ja tiedottaminen

Lista Florence Nightingale -mitalin saaneista suomalaisista laitetaan Hoitotyön koulutuksen museon internet-sivuille. Lisäksi museon Tyyne Luoman huoneessa esillä oleva suomalaisten Florence Nightingale -mitalinsaajien kansiota täydennetään. Tavoitteena on kevään 2015 aikana julkaista Sairaanhoidaja-lehdessä artikkeli opintomatkasta ja opinnäytetyöstä. Hoitotyön koulutuksen museo saa luvan käyttää opinnäytetyön tuomaa tietoa osana museon kokoelmaa. Museo saa myös oikeudet käyttää opinnäytetyössä esiintyviä kuvia ja matkan aikana nauhoitettua haastattelua.

9 Tutkimusetiikka

Tutkimusetiikassa pureudutaan eettisesti hyvän ja luotettavan tutkimuksen kriteereihin (Leino-Kilpi - Välimäki 2008: 362). Tieteellisesti eettisessä tutkimuksessa on noudatettava tiedeyhteisön yleisesti tunnustamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, huolellisuus sekä tarkkuus. Näitä ominaisuuksia vaaditaan tutkimustyössä tulosten tallentamisessa ja arvioinnissa. Tutkimukseen on sovellettava eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja arviointimenetelmiä. Tulosten julkaisussa tulee noudattaa avointa ja vastuullista viestintää. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

9.1 Eettisyys

Historiantutkimuksessa on eettisesti tärkeää tehdä oikeutta tutkimuksen kohteena olleille ihmisille ja asioille (Kalela 2000: 55). Opinnäytetyössä on oltu kriittisiä henkilöistä ja asioista esitettyjä väitteitä kohtaan. Työhön valittiin huolellisesti luotettavin lähdemateriaali ja varmistettiin väitteiden todenperäisyys useasta eri lähteestä. Lähteitä käsiteltiin eettisesti säilyttäen tiedon sisältö muuttumattomana. Haastattelun suullinen tiedonanto tuotiin sellaisessa muodossa kuin se ilmaistiin. Toisen ihmisen sanoja ei voi muokata

omiin tarkoituksiin sopivaksi, vaan ne tulee ilmaista mahdollisimman rehellisesti ja objektiivisesti.

Haastateltavalle on annettava riittävä tieto opinnäytetyön tarkoituksesta, menetelmistä ja tutkittavan oikeuksista. (Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 488/1999 § 6.) Selvitys on annettava niin, että haastateltava pystyy tietoisesti päättämään suostumuksestaan. Tieto opinnäytetyön aiheesta ja sen tarkoituksesta lähetettiin museon edustajalle Holly Carter-Chappellille. Mukaan liitettiin haastattelukysymykset, jotta hänellä olisi aikaa perehtyä aiheeseen ja valmistella vastauksia etukäteen. Kysymykset muotoiltiin siten, että niillä ei voi johdatella haastateltavaa. Haastattelua varten luotiin haastattelulupalomake (ks. liite 5). Paikan päällä pyydettiin vielä suullisesti lupaa haastatella ja muistutettiin oikeudesta keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa (Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 488/1999 § 6). Carter-Chappell antoi luvan puhutella häntä omalla nimellä häntä referoidessa.

Florence Nightingale- ja Hoitotyön koulutuksen museosta saatiin luvat kuvata ja dokumentoida kokoelmia. Tekijänoikeuslain mukaan kuvan ottajalla on tekijänoikeudet valokuvateokseen (Tekijänoikeuslaki 404/1961 § 1). Opinnäytetyössä käytetyt kuvat on otettu itse. Näin ollen tekijänoikeuslakia ei ole rikottu eikä suostumusta kuvien käyttöön ole tarvittu.

9.2 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden määrittää sen validiteetti ja reliabiliteetti. Tutkimuksen validiteetti on hyvä, jos se on perusteellisesti tehty ja sen tulokset ja päätelmät pystytään osoittamaan todeksi. (Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006c.) Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten johdonmukaisuutta ja pysyvyyttä. Jos väite pystytään toistamaan useasti eri olosuhteissa ja tulos pysyy muuttumattomana, on sen reliabiliteetti hyvä. (Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006a.)

Opinnäytetyön tiedonhaussa on mukailtu laadullista historiantutkimuksen menetelmää. ”Historiantutkimus on yksi tieteenala ja siksi siltäkin edellytetään tiedon todenperäisyyden selvittämistä” (Kalela 2000: 162). Historiantutkimuksen tutkimusmenetelmiin kuuluu aina lähdekritiikki. Pelkät asianmukaiset lähteet eivät riitä, vaan ne tulee arvioida kriittisesti ja perustella niiden käyttö. (Kalela 2000: 163.) Lähdekritiikillä varmistetaan lähteiden luotettavuus.

Florence Nightingale -museossa ja *The life of Florence Nightingale* -elämäkerrassa (Cook 1913) luotettavuutta lisäsi se, että niissä on käytetty ensisijaisia lähteitä Florence Nightingalen henkilöhistoriaa koottaessa. Museon tiedot pohjautuvat Cookin kirjaan, Nightingalen omiin kirjoituksiin sekä hänestä kirjoitettuihin julkaisuihin. Cookin kirjassa ensisijaisia lähteitä olivat Nightingalen omat julkaisut ja kirjoitukset. Nightingale oli säilyttänyt lähes kaikki saamansa kirjeet. Cookin kirjaa varten saatiin kerättyä myös Nightingalen itse lähettämiä kirjeitä. Kirjeet järjesteltiin myöhemmin kronologisesti. Kirja ei ole vain yhden ihmisen näkökulmasta kirjoitettu, sillä Nightingalen serkku Vaughan Nash luki Cookin kirjoittaman käsikirjoituksen sekä valmiin teoksen. Nashilta saatiin kirjaa varten tietoa, ehdotuksia, oikaisuja ja kritiikkiä. (Cook 1913: VI-VII.)

Luotettavimpia Florence Nightingale -mitalia käsitteleviä tiedonlähteitä olivat Punaisten Ristien organisaatiot, kuten ICRC, SPR ja British Red Cross. Lähteiden luotettavuuden lisäämiseksi otettiin suoraan yhteyttä organisaatioiden edustajiin, joilta pyydettiin sähköpostitse lähdemateriaalia. Internet-lähteissä käytettiin organisaatioiden omilta internet-sivuilta saatua tietoa. Suomalaisten Florence Nightingale -mitalinsaajien listassa suurin osa tiedosta oli koottu artikkeleista. Luotettavuutta lisäsi se, että useista lähteistä varmistui sama tieto.

Historiantutkimus sisältää aina tutkijan subjektiivisia päätelmiä. Ilman näitä päätelmiä ei voida välittää tietoa ja tutkimustuloksia, sillä itse tapahtuman kokeneelta henkilöltä ei voida kysyä tapahtuneesta, eikä omia havaintoja tilanteesta ole. Artikkeleissa ja muussa kirjallisuudessa on taustalla ihminen, jonka mielipiteet ja ajatukset voivat välittyä rivien välistä. (Kalela 2000: 55, 144.) Elämäkerrat voidaan kirjoittaa tietystä näkökulmasta ja korostaa itselle merkittäviä asioita, jolloin jokin tekijä tai tapahtuma saattaa jäädä mainitsematta. Kirjailija pystyy luomaan hahmosta esimerkiksi vihatun tai ihailun. Florence Nightingalea käsittelevät elämäkerrat (Cook 1913; Tuulio 1937) on kirjoitettu arvokkaassa valossa. Tässä opinnäytetyössä korostettiin niitä konkreettisia tekoja, jotka johtivat Florence Nightingale -mitalin syntyyn. Koska mitali on arvostettu ja merkittävä, haluttiin omalta osalta ylläpitää mitalin arvostusta kirjoittamalla opinnäytetyö sitä kunnioittavassa valossa.

Opinnäytetyössä analysoitiin Florence Nightingale -museon edustajan Holly Carter-Chappellin haastattelussa kertomat asiat. Haastattelun tulokset sisälsivät sekä objektiivista että subjektiivista tietoa. Haastattelussa saadun tiedon ongelma on se, että myös

tosiasiat saatetaan nähdä subjektiivisessa valossa. Jokin oleellinen asia on voinut unohtua tai jopa vääristyä. Opinnäytetyössä ilmaistiin lähdeviitteiden avulla mitä haastateltava on sanonut. Haastattelun tallentaminen ääninauhalle lisää luotettavuutta. Näin voidaan jälkikäteen vertailla haastattelun käännöksiä ja tulkintoja. (Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006a.) Ääninauha luovutettiin Hoitotyön koulutuksen museolle.

Opinnäytetyössä vieraskielisiä lähteitä olivat Cookin kirjoittama *The Life of Florence Nightingale* -elämäkerta, Florence Nightingale -museon edustajan haastattelu ja muutamia internet-lähteitä. Vieraskielisten tekstien ja suullisten tiedonantojen tulkinta ja kääntäminen ovat saattaneet heikentää lähteiden luotettavuutta. Suorat englanninkieliset lainaukset lisäävät avoimuutta, sillä lukija voi itse kääntää ja tarkastaa tekstin. Suomenostosten luotettavuutta lisää se, että molemmat opinnäytetyöntekijät ovat olleet yksimielisiä käännöksestä.

Luotettavuuteen vaikuttaa opinnäytetyön tekijöiden määrä, toimiva kommunikaatio ja ajatusten reflektointi. Opinnäytetyön aineistonkeruu ja työn tuotokset on koottu yhdessä. Havainnoissa on otettu huomioon molempien näkökulma ja koottu näistä yhteinen näkemys. Mikään tekstin sisällöstä ei ole vain yhden ihmisen analysoimaa, kertomaa tai tarkastamaa. Opinnäytetyö on tehty tiiviissä yhteistyössä Hoitotyön koulutuksen museon kanssa. Metropolian Ammattikorkeakoulun ja Hoitotyön koulutuksen museon kanssa on allekirjoitettu sopimus, jossa sitouduttiin projektiin ja määriteltiin työn aihe. Työprosessin aikana käytiin opinnäytetyön ohjauksessa ja hyödynnettiin sieltä saatuja muutosehdotuksia.

10 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Sophie Mannerheim on tehnyt mittavan uran hoitotyön parissa. Tässä opinnäytetyössä hänen saavutukset rajattiin keskeisimpiin. Mannerheimista voisi tehdä laajan opinnäytetyön, jossa syvennyttäisiin tarkemmin hänen elämäänsä ja uraan. Opinnäytetyöprosessin aikana huomattiin yhtäläisyyksiä Sophie Mannerheimin ja Florence Nightingalen elämässä, työssä ja persoonassa. Mielenkiintoista olisi tehdä tutkimusta näiden kahden vaikuttajahenkilön yhdistävistä tekijöistä ja kuvata miten Sophie Mannerheim on jatkanut Florence Nightingalen työtä Suomessa. Mannerheimista löytyy lähde- ja kuvamateriaalia esimerkiksi Hoitotyön koulutuksen museosta.

Jatkotutkimusideana kaikista suomalaisista Florence Nightingale -mitalinsaajista voisi tehdä kattavan henkilökuvauksen, jossa perehdyttäisiin tarkemmin mitalinsaajien henkilöhistoriaan. Toinen jatkotutkimusmahdollisuus olisi perehtyä vain yksittäisiin henkilöihin, jotka ovat vieneet Nightingalen oppeja eteenpäin ja kehittäneet niitä. Heistä voisi korostaa Aino Durchmanin ja Irja Pohjalan elämäntyötä sairaanhoitajakoulutuksen kehittäjinä. Durchman ja Pohjala ovat molemmat toimineet rehtoreina Helsingin sairaanhoito-opistossa, jonka tilalla on nykyisin Metropolian Ammattikorkeakoulun toimipiste. Tässä Tukholmankadulla sijaitsevassa toimipisteessä on tarjolla sairaanhoitajille suunnattu hoitotyön koulutusohjelma. Henkilökuvauksiin materiaalia kannattaa hakea Kansallisarkistosta tai haastatteleamalla elossa olevia mitalin saaneita henkilöitä sekä Hoitotyön koulutuksen museon vapaaehtoistyöntekijöitä.

11 Kiitokset

Daniel Palmieri (ICRC:n edustaja)

Eeva-Liisa Laine, Inkeri Havu, Leena Pohjakallio, Pirkko Kiianheimo, Riitta Vuopio, Sirkka Paavilainen-Wiherheimo ja Tuula-Aulikki Oksanen (Hoitotyön koulutuksen museon vapaaehtoistyöntekijät)

Emily Oldfield (Iso-Britannian Punaisen Ristin -museon edustaja)

Holly Carter-Chappell (Florence Nightingale -museon edustaja)

Metropolian Ammattikorkeakoulun kansainvälisyys toiminta (opintomatkan rajoittaja)

Metropolian tukisäätiö (opintomatkan rahoittaja)

Outi Sanmark (Suomen Punaisen Ristin edustaja)

Lähteet

British Red Cross. Medal and Badges. Verkkodokumentti. <<http://www.red-cross.org.uk/en/About-us/Who-we-are/Museum-and-archives/Collections/Medals-and-badges>>. Luettu 19.8.2014.

Carter-Chappell, Holly 2014a. Collector assisntent. Florence Nightingale -museo. Lontoo. Haastattelu 3.7.

Carter-Chappell, Holly 2014b. Collector assisntent. Florence Nightingale -museo. Lontoo. Suullinen tiedonanto 2.7.

Cook, Sir Edward 1913. The life of Florence Nightingale vol. 1. MacMillan and Co. London.

Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä 2013. Kylväjän Hilikka Harekselle korkein hoitoalan kunnianosoitus - Florence Nightingale -mitali yhdelle suomalaiselle. Verkkodokumentti. <<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/E689F795A32A1474C2257B87006C0438?OpenDocument&lang=FI>>. Luettu 29.9.2014.

Florence Nightingale Medal: Call for nominations. 2012. kirje. ICRC. (ks. liite 3)

Forsius, Arno 1995. Florence Nightingale - sairaanhoidon ja terveydenhuollon uudistaja. Lääkärilehti. Verkkodokumentti. <<http://www.fimnet.fi/cgi-cug/brs/artikkeli.cgi?docn=000005286>>. 13.8.2014.

Harvakari, Marjatta - Kiianheimo, Pirkko - Korhonen, Pirkko - Kyllästinen, Ulla - Määttänen, Ritva - Salvén, Riitta 1988. Helsingin sairaanhoito-opiston opettajamatrikkeli. Mäntän Kirjapaino Oy: Mänttä.

Havanto, Aino Maria - Iivonen, Marja-Leena - Lahtiharju, Raili - Määttänen, Ritva - Siibenberg, Inkeri - Willman, Helvi 1989. Helsingin sairaanhoito-opiston vaiheita sata vuotta. Mäntän Kirjapaino Oy: Mänttä.

ICRC 2003. Florence Nightingale medal. Resource center. Verkkodokumentti. <<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/5qmkdb.htm>>. Luettu 19.8.2014.

ICRC 2010. Florence Nightingale: her legacy continues. Resource center. Verkkodokumentti. <<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/feature/2010/florence-nightingale-feature-110810.htm>>. Luettu 19.8.2014.

ICRC 2013. Florence Nightingale Medal: Honouring exceptional nurses and nursing aides - 2013 recipients. Verkkodokumentti. <<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/feature/2013/05-12-florence-nightingale-recipients-2013.htm>>. Luettu 25.9.2014.

Kalela, Jorma 2000. Historiantutkimus ja historia. Gaudeamus Kirja: Helsinki.

Karimäki, Jenni 2008. Pohjala Kyllikki. Porvarillisen Työn Arkisto. Kansallisen kokoomuksen keskusarkisto. Verkkodokumentti. <<http://arkisto.kokoomus.net/kokoomusbiografia/elamakerta-artikkelit/pohjala-kyllikki/>>. Luettu 19.9.2014.

Kokkonen, Jenni 2010. ”Olimme niin väsyneitä, että nauroimme ammuskelun keskellä”. Studio55. Verkkodokumentti. <<http://www.studio55.fi/tastapuhutaan/article/olimme-niin-vasyneita-etta-nauroimme-ammuskelun-keskella/128266>>. Luettu 29.9.2014.

Koppa 2014. Aineiston analyysimenetelmät. Jyväskylän yliopisto. Verkkodokumentti. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmät/fenomenologinen-analyysi>>. Luettu 20.5.2014.

Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 448/1999. Annettu Helsingissä 9.4.1999.

Leinikki, Pauli 2013. Rita Berggren. Helsingin Sanomat. Verkkodokumentti. <<http://www.hs.fi/muistot/a1305758255894>>. Luettu 29.9.2014.

Leino-Kilpi, Helena - Välimäki, Maritta 2008. Etiikka hoitotyössä. WSOYpro OY: Helsinki.

Louhisto, Valborg. Sjuksköterskeföreningen i Finland rf över 100 år. Sjuksköterskeföreningen i Finland rf. Verkkodokumentti. <<http://www.sffi.fi/index.php?page=sffihistorik>>. Luettu 19.9.2014.

Metropolia 2014. Hoitotyön koulutuksen museo. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/palvelut/hoitotyon-museo/>>. Luettu 25.9.2014.

Nightingale, Florence 1964. Sairaanhoidosta. WSOY: Porvoo.

Palmieri, Daniel 2014. Historical Research Officer. ICRC. Geneve. Sähköposti 19.9.

Porvarillisen Työn Arkisto 2009. Kansallisen Kokoomuksen keskusarkisto. Verkkodokumentti. <<http://arkisto.kokoomus.net/kokoomusbiografia/elamakerta-artikkelit/haganlyyli-ingrid/>>. Luettu 5.9.2014.

Punainen Risti 2011. Päivi Muma saa kansainvälisesti arvostetun palkinnon. Verkkodokumentti. <<http://www.punainenristi.fi/uutiset/paivi-muma-saa-kansainvalisesti-arvostetun-palkinnon>>. Luettu 29.9.2014.

Punainen Risti 2013. Florence Nightingale -mitali suomalaiselle kättilölle. Verkkodokumentti. <<http://www.punainenristi.fi/uutiset/20130611/florence-nightingale-mitali-suomalaiselle-katilolle>>. Luettu 29.9.2014.

Punainen Risti 2014. Hannu-Pekka Laiho. Verkkodokumentti. <<http://www.punainenristi.fi/yhteystiedot/hannu-pekka-laiho>>. Luettu 1.10.2014.

Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006a. KvaliMOTV. 3.3.2. Reliabiliteetti. Verkkodokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html>. Luettu 14.10.2014.

Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006b. KvaliMOTV. 7.3.2. Sisällönanalyysi. Verkkodokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html>. Luettu 3.10.2014.

Saaranen-Kauppinen - Puusniekka 2006c. KvaliMOTV. 3.3.1. Validiteetti. Verkkodokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html>. Luettu 7.11.2014.

Sairaanhoitajaliitto 2005. Florence Nightingale -mitali sairaanhoitaja, terveystieteiden tohtori Anitta Juntuselle. Verkkodokumentti. <<https://www.sairaanhoitajaliitto.fi/viestinta/ajankohtaista/uutiset/?x1013598=1013786>>. Luettu 29.9.2014.

Sairaanhoitajaliitto 2011. Sairaanhoitaja Päivi Muma on osoittanut poikkeuksellista rohkeutta. Verkkodokumentti. <<https://www.sairaanhoitajaliitto.fi/?x57461386=66428752>>. Luettu 29.9.2014.

Sairaanhoitajien koulutussäätiö 2014. Venny Snellman -tunnustusapuraha - Venny Snellmans hederspris. Verkkodokumentti. <http://www.shks.fi/venny_snellman-tunnustusapuraha/>. Luettu 26.9.2014.

Sanmark, Outi 2014. Sihteeri, viestintä. Suomen Punainen risti. Helsinki. Sähköposti 1.8.

Sorvettula, Maija 1993. Florence Nightingale –mitali ja sen suomalaiset saajat. Sairaanhoitaja 5/93. 5-9.

Sorvettula, Maija 1998. Johdatus suomalaisen hoitotyön historiaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sorvettula, Maija 2001. Rachel Edgren. Biografiakeskus. Kansallisbiografia. Verkkodokumentti. <<http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/5014/>>. Luettu 19.9.2014.

Suomen Punainen Risti. 2001. Tiedote. Kaksi suomalaista sairaanhoitajaa saa Florence Nightingale -mitalin.

Tehy 2005. Tehyläinen sairaanhoitaja Anitta Juntunen sai Florence Nightingale -mitalin. Verkkodokumentti. <<http://www.tehy.fi/tehy/ajankohtaista/?x22250=21465757>>. Luettu 29.9.2014.

Tekijäoikeuslaki 404/1961. Annettu Helsingissä 8.7.1961.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauseräilyjen käsitteleminen Suomessa. Verkkodokumentti. <<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje>>. Luettu 14.10.2014.

Tuulio, Tyyni 1937. Florence Nightingale, nykyaikaisen sairaanhoidon luoja. Porvoo: WSOY.

Tuulio, Tyyni 1948. Vapaaherratar Sophie Mannerheim: Ihminen ja elämäntyö. Porvoo: WSOY.

Wilskman, Kaarina 2014. Florence Nightingale -mitali Anitta Juntuselle. Sairaanhoitajaliitto. Verkkodokumentti. <https://www.sairaanhoitajaliitto.fi/ammattilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitaja-lehti/6-7_2005/muut_artikkelit/florence_nightingale-mitali_ani/>. Luettu 29.9.2014.

Opintokäynnit

Florence Nightingale -museo 2.7.–3.7.2014. Lontoo.

Hoitotyön koulutuksen museo 2014. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Keitä he olivat? Aateli yhteiskunnan rakentajana. 31.1.–16.2.2014. Ritarihuone. Helsinki.

St Thomasin sairaala 4.7.2014. Lontoo.

Kuvaluettelo

Kuvio 1. Turkkilainen lamppu, jonka on arveltu olleen Florence Nightingalen käytössä Skutarissa Krimin sodan aikana. Kuva on otettu Florence Nightingale -museosta.

Kuvio 2. Ote Florence Nightingalen kirjoittamasta raportista vuodelta 1863. Kuva on otettu Florence Nightingale -museon kokoelmista.

Kuvio 3. Kunniakirja, jonka Florence Nightingale -mitalinsaajalle annetaan mitalinjakotilaisuudessa. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museosta.

Kuvio 4. Florence Nightingale -mitali. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmista.

Kuvio 5. Muotokuva Sophie Mannerheimista vuodelta 1925, jolloin hänelle myönnettiin Florence Nightingale -mitali. Kuva on otettu Hoitotyön koulutuksen museosta.

Florence Nightingale -museon edustajan haastattelu

Ensimmäiseksi kysyttiin, mikä on Carter-Chappellin mielestä Florence Nightingalen tärkein saavutus ja miksi. Carter-Chappellin mielestä Nightingalella on niin paljon saavutuksia, ettei niitä voi rajata vain yhteen ansioon. Nightingale teki tärkeää työtä krimin sodassa pelastaen lukuisia sotilaita. Toisena tärkeänä saavutuksena oli sairaanhoitajan ammatin kehittäminen. Nightingalen opit näkyvät edelleen sairaanhoitajakoulutuksessa. Tärkeää on myös muistaa Nightingalen työ tilastotieteilijänä. Hän oli ensimmäisiä naisstatistikkoja.

Toinen kysymys liittyi Florence Nightingalen ja Florence Nightingale -mitalin merkitykseen britannialaisille. Carter-Chappellin mukaan mitali ei ole niin laajasti tunnettu Iso-Britanniassa kuin mitä se on muissa maissa. Nightingalen perintö on kuitenkin tunnettu. Florence Nightingale liitetään edelleen vahvasti terveydenhuoltoalaan. Esimerkiksi Iso-Britannian pääministerin David Cameronin pitämässä lääketiedettä koskevassa puheessa Florence Nightingalen patsas oli strategisesti sijoitettu hänen taakseen. Florence Nightingale -museossa vierailee sairaanhoitajia ympäri maailmaa, mutta myös paikallisia sairaanhoitajia. Florence Nightingale kuuluu kansalliseen 5-7-vuotiaiden opetussuunnitelmaan. Museossa vierailee vuosittain 18 000 koululaista.

Kolmas kysymys kuului, mistä museon saatu tieto on kerätty. Museon kokoelma on Nightingale Training Schoolilta. Koulu on perustettu vuonna 1860. Siellä kerättiin aineistoa Nightingalea koskien. Nightingalen kuoltua sairaanhoidon koulutus nousi korkeakoulutasoiseksi. Nightingalen elämää käsittelevää aineistoa on helppo löytää. Florence Nightingale -museossa on kokoelmissaan tuhansia Nightingalen kirjoittamia kirjeitä. Tämä on kuitenkin vain jäävuoren huippu niistä lukuisista kirjeistä, joita Nightingale elämänsä aikana kirjoitti.

Neljännessä kysymyksessä pohdittiin, onko kokoelma eheä vai puuttuuko siitä jotain oleellista. Kokoelmasta ei tällä hetkellä puutu mitään oleellista, mutta Carter-Chappellin sanoin mikään kokoelma ei ole koskaan täysin valmis. Lääketieteellisen yhteisön ryhmät Iso-Britanniassa lainaavat toisilleen esineistöä. Näin museon näyttelyyn saa vaihtelua ja uusia näkökulmia. Se, että museossa ei ole juuri tällä hetkellä jotain kokoelmassa, ei tarkoita sitä, ettei sitä voisi koskaan saada näytteille.

Viimeisenä kysyttiin onko Iso-Britanniassa jotain toista mitalia, jolla olisi suurempi merkitys kuin Florence Nightingale -mitalilla. Carter-Chappellin mielestä tunnetuin on Iso-Britannian Punaisen Ristin sotasairaanhoidajille myönnettävä Royal Red Cross -mitali.

Haastattelu käytiin Lontoossa Florence Nightingale -museossa heinäkuussa 2014. Haastattelu koski Florence Nightingalea, Florence Nightingale -mitalia sekä Florence Nightingale -museota. Haastateltavana oli museon edustaja Holly Carter-Chappell.

Matkapäiväkirja

Kävimme opintomatalla Lontoossa 2.7.–6.7.2014. Opintomatkan tarkoituksena oli kerätä kansainvälistä tietoa Florence Nightingalesta ja Florence Nightingale -mitalista. Iso-Britannia on Nightingalen kotimaa. Halusimme saada käsityksen siitä, mikä merkitys Nightingalella ja hänen nimeään kantavalla mitalilla on tänä päivänä Iso-Britanniassa.

Lontoossa sijaitsee Florence Nightingale -museo, jossa on näyttely Florence Nightingalen elämästä. Matkan toteutumisen kriteerinä oli saada haastattelu Florence Nightingale -mitalista, joten otimme yhteyttä museon edustaja Holly Carter-Chappelliin. Sovimme, että haastattelu toteutettaisiin 3.7.2014. Museon lisäksi halusimme vierailla St Thomasin sairaalassa. Florence Nightingale oli yksi sairaalan perustajista ja halusimme selvittää miten Nightingalen perintö näkyy siellä. Kolmantena matkakohteena oli Krimin sodan muistomerkki, johon on pystytetty Florence Nightingalen patsas.

Matkan tuotoksena toteutimme matkapäiväkirjan, jonka kautta lukija pääsee tutustumaan matkakohteisiin tarkemmin. Matkapäiväkirjassa on omien havaintojen lisäksi tutkittua tietoa. Toivomme, että tämä tuotos herättää ajatuksia ja kysymyksiä hoitotyön historiasta ja alan kehityksestä sekä kannustaa käymään itse paikan päällä.

Keskiviikko 2.7.2014 Vierailu Florence Nightingale -museoon:

Kävimme Florence Nightingale -museossa heti Lontooseen saavuttua, jotta meillä olisi mahdollisuus vierailla siellä vielä toisen kerran. Tarkoituksena oli tutustua museon kokelmiin ja dokumentoida materiaalia opinnäytetyötä varten. Toivoimme Holly Carter-Chappellin olevan paikalla museossa, jotta saisimme sovittua tarkemman haastatteluajan seuraavalle päivälle. Haastattelukysymykset oli tarkoitus tehdä museovierailun jälkeen.

Florence Nightingale -museo sijaitsee keskeisellä paikalla Lontoossa St Thomasin sairaalan takana. Museon sisääntuloaulassa on pieni matkamuistomyymälä, jossa on myynnissä Nightingalen omaa tuotantoa sekä kirjallisuutta Florence Nightingalesta ja Krimin sodasta. Vaikka museo on pienen ja vaatimattoman näköinen ulkoapäin, esittelee se kattavasti Florence Nightingalen elämää ja Krimin sotaa.

Kuvio 6. Kuvassa on matkamuistomyymälä ja Florence Nightingale -museon kartta. Kuva on otettu museon sisääntuloaulasta. (Kuningas 2014.)

Florence Nightingalen elämä käsitellään museossa kolmessa osiossa. Nämä osa-alueet näkyvät kartassa, jonka jokainen saa mukaan museon aulasta. Ensimmäinen osio käsittelee Nightingalen nuoruusvuodet. Seuraavassa osiossa esitellään hänen ikimuistoista työtään Krimin sodassa. Viimeinen osio kertoo loppuelämän saavutuksista ja kansainvälisestä työstä, kuten Nightingalen tekemistä uudistuksista Intian armeijan parissa. Museossa on myös erillinen huone, jossa kerrotaan sota-ajan sairaanhoidosta.

Kuvio 7. Florence Nightingale -museon Krimin sotaa käsittelevä näyttelytila (Kuningas ja Ojala 2014).

Kävimme yksityiskohtaisesti läpi Florence Nightingale -museon kokoelman. Kirjoitimme ylös havaintoja, otimme paljon valokuvia ja kuuntelimme kaikki tarjolla olevat ääninäytteet. Meillä oli Nightingalesta hyvä tietoperusta, sillä perehdyimme ennen matkaa hänestä kirjoitettuihin elämäkertoihin (Tuulio 1938; Cook 1913). Museossa on esillä Nightingalen henkilökohtaisia tavaroita sekä hänen omaa tuotantoa. Esineistö lisäsi kokoelman näyttävyyttä ja avasi kirjoitettua tekstiä. Valitettavasti opinnäytetyömme pääaiheesta Florence Nightingale -mitalista ei museolla ollut mitään mainintaa. Museon kokoelmasta saimme vahvistusta ja luotettavuutta lähteisiin.

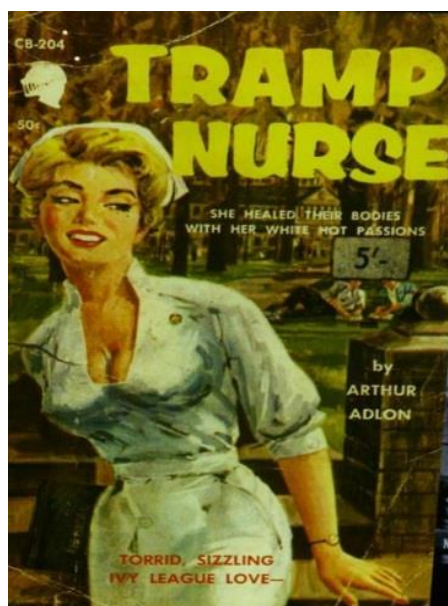

Kuvio 8. Florence Nightingalen omaa esineistöä. Kuva on otettu Florence Nightingale -museon kokoelmista. (Kuningas ja Ojala 2014.)

Florence Nightingalen omasta tuotannosta saa kattavasti tietoa sairaanhoidon juurista. Florence Nightingale -museossa on mahdollista tutustua Florence Nightingalen Sairaanhoitosta-kirjaan siitä otettujen suorien lainausten ja ääninäytteiden avulla. Oli uskoma tonta huomata kuinka nykyaikaisia ajatuksia Nightingalella on ollut jo tuohon aikaan. Hänen mielestä oli hoitajan vika, jos hoitaja ei ole osannut ennaltaehkäistä potilaan painehaavan syntyä. Nykyään hoitotyön koulutuksessa opetetaan samoin. Puhtauden ja

hygienian saralla Nightingale on ollut edelläkävijä. Nightingalen aikaan peseytymättömyyttä pidettiin ylpeyden aiheena. Sen sijaan hän painotti sekä hoitajien että potilaiden ihon hoidon ja hygienian tärkeyttä. (Nightingale 1964: 103–113.) Hänen ehdotuksenaan oli, että huoneita tuuletettaisiin ja huonekalut pyyhittäisiin märällä kankaalla pölyttämisen sijaan. Nightingalen huomiot puhtauden merkityksestä terveyden edistämässä ja henkilökohtaisen hygienian tärkeydestä ovat olleet mullistavia. Hänen ohjeet ovat muodostuneet nykyisen modernin sairaanhoidon kulmakiviksi.

Sekä elämäkerrat (Cook 1913; Tuulio 1938) että Florence Nightingale -museo kertoivat karun totuuden siitä, mitä sairaanhoitajan ammatti on aikanaan ollut ja mitä se on merkinnyt. Sairaanhoitajaksi ryhtyi nainen, joka ei osannut mitään eikä kyennyt kouluttautumaan mihinkään muuhun ammattiin. 1800-luvulla oli hyväksyttävää, että sairaanhoitajat juopottelivat ja käyttäytyivät siveettömästi sekä potilaiden että lääkäreiden kanssa. Tämä näkyi heidän maineessa. (Tuulio 1938: 47.) Florence Nightingale loi uudistuksia Krimin sodassa hoitajien käytösmalleihin. Hän ei hyväksynyt hoitajien alkoholin käyttöä tai flirttailua työajalla. Työasujen tuli olla mahdollisimman vähän huomiota herättäviä, jotta lääkäreiden ja sotilaiden ahdistelu minimoitaisiin. Nightingale ansaitsee kiitoksen rohkeudestaan kunnioittaa itseään ja nostaa alamme arvokkuus sen ansaitsemalle tasolle. Hän antoi nostetta monille tuleville naissairaanhoitajille, ja hänen työn tuloksena sairaanhoitajan ammattiin ryhdyttiin kutsumuksesta.

Kuvio 9. Aikuisviihdelehden kansi Florence Nightingale -museon kokoelmista (Kuningas ja Ojala 2014).

Pohdinnoissa olimme yhtä mieltä siitä, että nykyään kutsumuksen sijaan taloudellinen turva ja kansainväliset mahdollisuudet toimivat isompina motivaation lähteinä hoitoalalle hakiessa. Kutsumuksen ohella myös hoitotyön arvostus on laskenut. 2000-luvun taitteessa saippuaopperat ja elokuvat ovat lisänneet sairaanhoitajan ammatin mediaseksikkyyttä. Nightingale osoitti, että pystymme omalla käytöksellä muuttamaan asenteita. Jotta alan arvostus muuttuisi, tulee meidän itse käyttäytyä haluamamme arvostuksen mukaisesti eikä alistua median luomille malleille.

Tapasimme museokäynnin jälkeen Holly Carter-Chappellin ja sovimme haastatteluajan. Hän kertoi, että Florence Nightingale -museossa ei kerrota Florence Nightingale -mitalista mitään, sillä mitali ei ole Iso-Britanniassa niin tunnettu kuin muissa maissa. Carter-Chappell kertoi, että britannialaisille merkittävämpi on paikallisen Punaisen Ristin sotasairaanhoitajille myönnettävä mitali. Carter-Chappell oli kuitenkin ystävällisesti ottanut meitä varten ylös Iso-Britannian Punaisen Ristin -museon yhteyshenkilön tiedot, jotta saisimme enemmän materiaalia mitalista. Otimme illalla yhteyttä British Red Cross -museon kuraattoriin Emily Oldfieldiin. Kysyimme Oldfieldiltä olisiko häntä mahdollista haastatella opintomatkan aikana.

Florence Nightingale -museo on tehty arvokkuudella kunnioittaen Florence Nightingalen suurta elämäntyötä sitä kuitenkaan kaunistelematta. Museon kokoelma antaa realistisen kuvan hoitajan työn vaativuudesta ja arvokkuudesta. Florence Nightingale -museota voimme suositella myös ihmisille, jotka eivät työskentele hoitoalalla.

Kehittämissideana museossa voisi olla edes maininta Florence Nightingale -mitalista. Mitali on kansainvälinen tunnustus hoitotyöstä sekä kunnianosoitus koko Florence Nightingalen elämäntyölle. Näin museoon saisi myös osion siitä, miten Nightingalen työn kunnioitus näkyy tänä päivänä.

Torstai 3.7.2014 Holly Carter-Chappellin haastattelu ja British Red Cross museoon yhteydenotto:

Kuvio 10. Matkalla Florence Nightingale -museoon (Ojala 2014)

Florence Nightingale -mitalia koskevan materiaalin puuttuminen herätti lisää kysymyksiä haastatteluun, joten päätimme muokata haastattelukysymyksiä. Kysymysten painopiste siirrettiin mitalista itse Florence Nightingaleen ja Florence Nightingale -museoon. Olimme etukäteen lähettäneet Holly Carter-Chappellille haastattelulupalomakkeen. Ennen haastattelun alkamista kerroimme opinnäytetyön luonteesta ja pyysimme vielä lupaa nauhoittaa haastattelu.

Haastattelu suoritettiin Florence Nightingale -museon tiloissa rennossa tunnelmassa. Tärkein haastattelusta saatu tieto oli museon kokoelmien lähteet. Holly Carter-Chappell kertoi yhteistyökumppaneista ja mistä museo on saanut keräämänsä esineistön. Suurin osa museon kokoelmista on Nightingale Training Schoolista. Yhteistyökumppaneiden välillä museot vaihtavat keskenään näyttelyesineistöä. Tästä johtuen osa kokoelmasta esitellään kausittain.

Haastattelu oli ainutlaatuinen mahdollisuus, josta saimme taustatietoa Florence Nightingale -museosta. Illalla kokosimme haastattelun tuotoksia ja ajatuksia kokoon. Haastattelun (ks. liite 1) voi lukea kokonaisuudessaan opinnäytetyömme liitteistä.

Perjantai 4.7.2014 Käynti St Thomasin sairaalassa:

Kuvio 11. Kuvassa St Thomasin sairaala Thames-joen varrella (Kuningas ja Ojala 2014).

Kävimme katsomassa millainen tämä vuonna 1871 auennut St Thomasin sairaala nykyään on. Haastattelu tai esittelykierrros sairaalan yhteyshenkilön kanssa eivät toteutuneet, mutta päätimme silti käydä katsomassa tätä historiallista rakennusta. Sairaala on hyvin modernin näköinen ulkoapäin. Sairaalan sisätiloja on kunnostettu vanhoja rakenteita ja vaikutteita kunnioittaen. Ikkunoissa on upeita lasimaalauksia ja käytävillä vanhoja holvi-kaaria ja korkeita pylväitä. Käytäviltä löytyy myös historiallisia henkilöitä esittäviä patsaita.

Kun pääaulasta jatkaa syvemmälle sairaalaan, astuu pieneen aulamaiseen tilaan, jonka seinustaa ympäröivät patsaat. Tämän hallin päädyssä kunniapaikalla seisoo Florence Nightingalen patsas. Patsaan tunnistaa helposti, sillä naisella on symbolisesti lamppu kädessä. Patsaan vieressä on molemmin puolin vitriinit, jossa on esillä Florence Nightingale Training Schoolista valmistuneiden mitalit. Hallissa oli hyvin juhlava tunnelma ja sitä korosti elävä pianomusiikki.

Kuvio 12. Kuva hallista St Thomasin sairaalan sisätiloissa (Kuningas ja Ojala 2014).

Illalla sähköpostiin tuli viestiä British Red Cross -museon kuraattori Emily Oldfieldiltä. Valitettavasta tapaamisesta ei ollut mahdollista järjestää. Oldfield kuitenkin liitti viestiin luotettavia lähteitä koskien Florence Nightingale -mitalia. Tästä saimme opinnäytetyöhön hyödyllistä tietoa.

Lauantai 5.7.2014 käynti Krimin sodan muistomerkillä:

Kun kävelee Regent Street:iä alas St Jamesin puistoa kohti, ei voi olla huomaamatta suurta aukiota, jossa sijaitsee muistomerkki Krimin sodan sankareille. Florence Nightingalen patsas seisoo ylväästi lamppu kädessään vasemmalla puolella aukiota. Aukion oikealla laidalla on Sidney Herbertin patsas. Näiden kahden välissä korkeimpana patsaana kohoaa kaatuneiden sotilaiden muistomerkki. Heitä kuvastaa kolme sotilasta.

Kuvio 13. Opintomatkalaiset Krimin sodan muistomerkillä (Kuningas ja Ojala 2014).

Väistämättä naisena tuntee ylpeyttä siitä, että Florence Nightingale on ansainnut näin suuren tunnustuksen ahkerasta työnteostaan. Elämäkertoissa käy ilmi, että Nightingalen elinaikana suurin osa vastusti naisten osallistumista sotasairaanhoidon. Nightingale kuitenkin voitti sotilaiden kunnioituksen puolelleen, mullisti käsityksen naisten kyvyistä sekä sairaanhoitajan työstä.

Kuvio 14. Florence Nightingale -museosta löytynyt Times-lehden kuva, jossa Florence Nightingale seisoo lamppu kädessään sotilaiden keskellä. (Kuningas ja Ojala 2014.)

Lopuksi

Matkapäiväkirja avaa osan keräämistämme havainnoista opintomatkan aikana. Jos kiinnostuit aiheesta, lisää materiaalia löytyy Florence Nightingale -mitali opinnäytetyösämme. Opinnäytetyö käsittelee Florence Nightingale - mitalia, sen saaneita suomalaisia ja Florence Nightingalea. Opinnäytetyössä on lisää kuvamateriaalia museosta. Liitteistä löytyy itse matkapäiväkirjan lisäksi haastattelu kokonaisuudessaan Holly Carter-Chappellin kanssa.

Lähteet

Cook, Sir Edward 1913. The life of Florence Nightingale. London: MacMillan and co.

Florence Nightingale -museo 2.-3.7.2014.

Nightingale, Florence 1964. Sairaanhoidosta. Porvoo: WSOY.

Tuulio, Tyyni 1938. Florence Nightingale. Porvoo: WSOY.

ICRC:n kirje

IN A CRISIS THEY CARE
HONOURING EXCEPTIONAL NURSES AND NURSING AIDES
FLORENCE NIGHTINGALE MEDAL**44th Award – 12 May 2013**

CIRCULAR No. 624

Florence Nightingale Medal: Call for nominations

Geneva, 25 September 2012

To the secretaries-general and presidents of National Societies

Dear Sir/Madam,

In many countries in the world, growing violence puts access to health care in danger for thousands of people. Medicines and resources are in short supply, while health-care workers are increasingly being blocked, threatened and directly attacked. And yet a large number of nurses and nursing aides perform outstanding acts in order to help the wounded and the sick in situations of violence.

The role of nurses and nursing aides is also crucial in natural and technological disasters. In these situations, working conditions can be particularly gruelling, and the entire health-care system is at risk of collapse.

In recognition of this, the Florence Nightingale medal will be awarded on 12 May 2013 to candidates who have shown exceptional courage and devotion to the wounded, sick or disabled or to civilian victims in these crises. It will also be awarded in recognition of exemplary services or a creative and pioneering spirit in the areas of public health or nursing education.

We believe that it is important to celebrate the contribution that nurses and nursing aides make to the work of the International Red Cross and Red Crescent Movement and to humanitarian action in general. By ensuring that vulnerable people receive medical care in some of the most difficult circumstances, nurses and nursing aides personify the spirit of humanity, one of our fundamental principles. It is with great pleasure that I invite the secretaries-general and presidents of National Societies to nominate candidates who have distinguished themselves in this way.

Who was Florence Nightingale?

Few people have had as strong an impact on nursing as Florence Nightingale. Born in 1820 to British parents, she was a true innovator who achieved legendary status during her lifetime thanks to her efforts to advance the nursing profession and health care in general.

As there was little nursing training at the time, Florence Nightingale was virtually self-taught. Learning through experience, she established herself as a nurse and became one of the first experts on public hygiene and sanitation.

Florence Nightingale's experience during the Crimean War (1854-1856) caring for British soldiers inspired not only her work to transform the field of health care, but also the task later undertaken by National Red Cross and Red Crescent Societies to care for wounded and sick members of the armed forces. In fact, Henry Dunant commented that Florence Nightingale's example inspired his work to found the Movement.

The impact on the profession made by Florence Nightingale has also inspired, and continues to do so, countless nurses throughout the world. A medal was created in her honour in 1912, a distinction that has so far been awarded to 1,379 nurses and nursing aides.

Terms for nominating candidates

Candidates for the Florence Nightingale Medal must be nominated in accordance with the regulations governing the awarding of the Medal:

"The Florence Nightingale Medal may be awarded to qualified nurses and also to voluntary nursing aides who are active members or regular helpers of a National Red Cross or Red Crescent Society or of an affiliated medical or nursing institution.

The Medal may be awarded to those of the above-mentioned persons who have distinguished themselves in time of peace or war by:

- *exceptional courage and devotion to the wounded, sick or disabled or to civilian victims of a conflict or disaster,*
- *exemplary services or a creative and pioneering spirit in the areas of public health or nursing education.*

The Medal may be awarded posthumously if the prospective recipient has died while on active service."

The significance of the Florence Nightingale Medal can only be maintained if the secretaries-general and presidents of National Societies exercise the greatest of care in selecting candidates. To facilitate their choice, they are advised to consider the following criteria reflecting the candidate's personal attributes and work:

- courage and active compassion;
- practical activities on behalf of injured, sick or otherwise vulnerable persons – including meeting cultural and spiritual needs;
- innovative activities that have improved the quality of care and/or of training.

The specific grounds for the nomination should also be stated, in particular the circumstances in which the candidate has **shown exceptional courage and devotion** or in which he or she has displayed **exemplary moral and professional conduct**. In addition, a description should be given of the candidate's current and past responsibilities in order to provide a full picture of his or her qualities. Please note that if the candidate has retired or is deceased, no more than two years may have elapsed between the end of his or her activities and the date on which the nomination is submitted.

Consultation with national associations of nurses

National Societies are encouraged to ask their national associations of nurses **to recommend candidates for consideration**.

Nomination process

Secretaries-general and presidents are invited to submit their nominations to the International Committee of the Red Cross (ICRC), and are free to put forward more than one candidate if they wish. **The deadline is 1 March 2013**. Attached is a nomination form, which can be completed in English, Arabic, French or Spanish. Kindly return the form to ICRC headquarters in Geneva, addressed to Emmanuel Séité. Nominations not received by the stated deadline may be resubmitted for consideration in 2015. **We would like to emphasize that the Florence Nightingale Medal is not intended to crown a career.**

We are sure you will make good use of this opportunity to recognize and honour individuals eligible for this distinction and, in so doing, inspire your colleagues to continue their important work. If you have any questions or would like assistance in preparing the nominations, please contact the ICRC's cooperation or health delegates in your country.

Yours sincerely,

Christiane Augsburger
President of the Commission for
The Florence Nightingale Medal

Peter Maurer
President

The Florence Nightingale Medal -artikkeli

334

The British Journal of Nursing.

June 5, 1920

Queen Alexandra received at Marlborough House the members of the Military and Civil Nursing Services who have been awarded the Royal Red Cross and the Military Medal, subsequent to the Investiture at Buckingham Palace.

Miss A. B. Smith, R.R.C. (Matron-in-Chief, Queen Alexandra's Imperial Military Nursing Service), was also received by Her Majesty.

THE FLORENCE NIGHTINGALE MEDAL.

The first awards of the Florence Nightingale Medal have now been made by the International Red Cross Committee at Geneva.

The medal was instituted by the International Committee in 1912 in memory of the work of Miss Florence Nightingale, to be distributed annually to six trained nurses who, in the opinion of the Committee, have rendered exceptional service in connection with nursing. During the war no distribution was made, but shortly after the signing of peace it was decided to award fifty of these medals, and all National Red Cross Societies were requested to submit recommendations for consideration by the Committee. Forty-two medals have been awarded to the following:—

GREAT BRITAIN.

Mrs. John Lambert, of the Royal Naval Nursing Reserve, for services in 1915 and 1916, especially on the hospital ship *Rewa* at Gallipoli.

Miss Beatrice Isabel Jones, R.R.C., C.B.E., matron, Q.A.I.M.N.S., for services in Mesopotamia since 1916.

Miss Gladys Laura White (Sister), B.R.C.S., for service, 1915 to 1918, especially at No. 9 B.R.C.S. Hospital at St. Omer (No. 56 Casualty Clearing Station).

Miss Kate Maxey, R.R.C., M.M., (sister), T.F. Nursing Service, for services from 1914 to 1918, especially at No. 58 Casualty Clearing Station.

Miss Gertrude Mary Wilton Smith, Q.A.I.M.N.S., for services as sister-in-charge of Anglo-French hospital train No. 7 and No. 3 Casualty Clearing Station, France.

Miss Margaret Clotilde Macdonald, R.R.C., Matron-in-chief of the Canadian Army Nursing Service.

Miss Lucy Minchin, nursing sister of the British Army in India and Mesopotamia.

Miss Hester Maclean, R.R.C., matron-in-chief, New Zealand Army Nursing Service.

Mrs. E. R. Creagh, O.B.E., R.R.C., matron-in-chief, South African Military Nursing Service.

AUSTRIA.

Mlle. Martha Paula Heller, Red Cross Hospital sister at Vienna; employed on the Russian and Italian fronts and in Albania.

Mlle. Maria Adamczyk (Sister Theckla), Red Cross sister at Vienna; formerly served in the Balkan War, afterwards head of the Red Cross Hospital at Lemberg.

BELGIUM.

Miss Astley Campbell, an English nurse, matron of the Ocean Ambulance at Brussels.

Mlle. Kate Schandeleer, of the Edith Cavell School.

DENMARK.

Mlle. Magdalene Tidemane, worked with the Danish Ambulances in France and with the American Red Cross at Belgrade.

UNITED STATES.

Miss Helen Scott Hay, of the North Western Academy, Illinois.

Miss Florence Merriam Johnson, trained at the New York Hospital Training School; a director of the nursing department of the Atlantic Division.

Miss Martha M. Russell, trained at the New York Hospital Training School; also with the Atlantic Division Department; and matron of the University Hospital, Boulder, Colorado.

Miss Linda K. Meirs, trained at Philadelphia Hospital; served in Germany in 1914, France 1915, Rumania and elsewhere; matron of the Naval Hospital at Boston.

Miss Alma E. Forster, trained at the Presbyterian Hospital, Chicago; served in Russia 1914, the American Red Cross in Rumania in 1917, and Russia 1918.

Miss Mary E. Gladwin, trained at the Boston City Hospital; served at Nisch in 1914, and 1917 to 1919.

FRANCE.

Mme. Marie Panas (*née* Valli), of the Société de Secours aux Blessés Militaires.

Mme. *veuve* Germaine le Grix (*née* St. Girons), Association des Dames Françaises.

Mme. Louise Hugues (*née* Leclerc), Union des Femmes de France, President of the Comité de St. Quentin.

Mlle Christine de Chevron de Vilette, Société de Secours aux Blessés Militaires.

Mme. la Marquise de Clapiers (*née* de Foresta), Société Secours aux Blessés Militaires, President of the Comité de Marseilles.

Mlle. Marguerite Voisin, Société de Secours aux Blessés Militaires.

Mlle. Renee Aline Flourens, Union des Femmes de France.

Mlle. Marie Elisabeth Lajusan, Association des Dames Françaises.

GREECE.

Mlle. Helene Vassiloboulo.

HUNGARY.

Baronne Eizella Apor, Mlle. Ilona Durgo.

ITALY.

H.R.H. Elena di Francia, Duchessa D'Aosta, Mlle. Ina Battistella, Mlle. Maria Concetta Chudzinska, Mlle. Maria Andina, Mlle. Maria Antonietta Clerigi.

JAPAN.

Mme. Take Hagiwara, Mme. Ya-o Yomamoto, Mme. Ume Yu-asa.

RUMANIA.

Mlle. Elenore Mihailescu.

CZECHO-SLOVAKIA.

Mlle. Irene Metekickova, Mlle. Sylva Macharova. Switzerland, not being among the belligerent nations, preferred not to put forward any names.

HOW ABOUT IT?

We received so many interesting and useful letters in reply to our enquiry if Private Nurses wished to be included in the Hours of Employment Bill, we should like to hear their views on the "Living Out" question; that is, the for and against a system of Sisters, Staff Nurses and Probationers living outside the gates of the hospitals to which they are attached.

Haastattelulupalomake

Permission to interview

3.6.2014

I give permission for Anne Kuningas and Minni Ojala to interview me about the history of Florence Nightingale medal and record the interview.

In London 3/7/2014

Signature and printed name

H CARTER-CHAPPELL